

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

til

de offentlige Examina

Helsingørs højere Realskole

I JULI 1873.

HELSINGØR.

TRYKT HOS GRÜNER & SØN.

1873.

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

INDBYDELSESSKRIFT

til

de offentlige Examina

i

Helsingørs højere Realskole

I JULI 1873.

Udgivet af

V. LASSEN.

Indhold:

Bidrag til Helsingørs Historie. Ved Udg.
Skoleefterretninger for Skoleaaret 1872—73.

HELSINGØR.

TRYKT HOS GRÜNER & SØN.

1873.

BIDRAG

TIL

HELSINGØRS HISTORIE.

1784—87.

(Cfr. Indbydelsesakrifterne for 1866, 1868, 1870, 1871 og 1873.)

Bidrag til Helsingørs Historie

i forrige Aarhundrede.

Det Laan paa 5000 Rdlr., som Magistraten ved Reskript af 1784 15de December 1781 havde faaet Tilladelse til at hæve i Banken for dermed at bestride Udgifterne til den nye Landevej og imod som Sikkerhed for samme at deponere af Hospitalets og Fattigvæsenets Panteobligationer, var ved Udgangen af Aaret 1783 efterhaanden forbrugt (Renterne af Laanet vare ikke engang betalte), og Landevejen var dog langt fra endnu færdig. Under 5te Januar 1784 indgav Magistraten derfor Ansøgning til Regeringen om paa samme Betingelser som tidligere og imod lignende Sikkerhed at maatte optage et nyt Laan i Banken paa 8 à 9000 Rdlr., samt tillige om at Landevejsudgifterne, hvortil som nævnt de laante Penge væsentligst medgik, maatte blive betragtede som aldeles extraordinaire, saaledes at der da af det sidste Laans Beløb tilbagebetaltes Byens særlige Kasse, hvad der af denne var blevet taget til Vejudgifterne, og Byens Vejkasse altsaa sondredes fra dens almindelige Kasse. Foreløbigt vilde der iøvrigt af Laanet tillige være at bestride Omkostningerne ved Separationen af Byens Andel i Overdrevet fra Amtets og de deraf følgende Indgrøftninger, Hegn m. m. Ved Reskript af næstfølgende 12te Maj blev Magistratens Andragende

bevilget. Ligesom tidligere hævdedes derefter Pengene efterhaanden som de behøvedes, dog ikke altid uden nogen Modstand fra de eligerede Borgeres Side, idet disse nemlig stedse synes at have næret nogen Frygt for, at de laante Summer skulde blive anvendte til Bestridelse af Byens særlige Udgifter, naar de til disse paalignede Skatter ikke indflød i behørig Tid eller i tilstrækkelig Mængde, og Byens Budget saaledes i Fremtiden for haardt betynget.

Under 20de December 1783 havde Cancelliet, som ønskede at erholde forskjellige Oplysninger om det danske Skolevæsens Tilstand i Kjøbstæderne, igjennem Stiftsøvrigheden forlangt følgende Spørgsmaal besvarede af Magistraten:

1. Hvormange Skoler er der i Byen, hvorledes ere de indrettede, hvilke ere Skoleholderne, og hvad vare disse, førend de bleve Skoleholdere?
2. Have Skoleholderne vis Løn, og da hvormegen og hvorfra? Er der Foundationer, og da hvilke? Er der Donationer, og da hvilke? Have Skoleholderne frit Huus eller fri Husleje, og da hvorfra? Have de frit Brænde eller andet frit? Dersom Skolen paa en eller anden Maade er beneficeret, hvad Løn nyder da Lærerne, og hvor meget af Barnet? Hvor meget kan Lærernes samtlige Løn gjøre?
3. Dersom Skolen ikke er beneficeret, hvad Løn har da Skoleholderen af Barnet, og hvad er da hans Løn omtrent aarlig? Hvorledes nyder han samme, og hvorledes hjælpes han dertil?
4. Hvorledes vælges og beskikkes Skolemesteren? Hvorledes prøves han, og hvilket Tilsyn er der baade med Læreren og med Forældrene, at Børnene virkelig gaae i Skolen?

Hvilke Anstalter ere der for de Børn, hvis Forældre aldeles ikke kan betale Skoleløn?

5. Taales andre til at holde Skole, end de, som ere prøvede og beskikkede?
6. Hvad læres der i Skolerne, og hvor vidt bringes Børnene i Almindelighed?

Magistratens Svar afgaves under 25de Januar 1784 og lød „i Henhold til den Efterretning og Oplysning, som det for Tiden var den muligt at erholde“ saaledes:

1. Her i Byen har i mere end et halvt Seculo været tvende offentlige Skoler til Ungdommens Underviisning; *a.* Byens og St. Olaj Menigheds Fattiges Skole, hvori fattige Børn af Menigheden i det danske Sprog undervises, frit og uden Betaling, i deres Christendom, Regning og Skrivning, og hvor tillige adskillige andre Borgere og formuende Folk lade deres Børn undervise i det Samme mod Betaling af 4, 6, 8 à 12 Sk. ugentlig. Denne Skoles Lærer er nu for Tiden Hr Bent Pedersen, der er Student og i Aaret 1779 blev beskikket til Skoleholder ved bemeldte Skole, efter at han i nogle Aar forhen skal have haft saavel Prædiken som Informations Condition i Norge, og desuden er bekjendt for en meget duelig og habil Mand; *b.* den tydske Slots og Garnisons Menigheds Fattiges Skole som Øresunds Toldkammers Friskole, udi hvilken ikke alene alle fattige Børn af bemeldte Menighed i det tydske Sprog, hvilket de ere bedst vante til, oplæres, og mange andre af Byens Folk hensætte deres Børn til Information imod Betaling, ligesom forhen er meldt om St. Olaj Menigheds Skole, men endog alle de til bemeldte Friskole antagne Børn af begge Menigheder

nyde fri Underviisning, hvilke sidste forblive i denne Skole ligesom i Kjøbenhavns Friskoler indtil de have været til Confirmation, og nyde de tillige af den dertil antagne Fabrikant Sr. Neermann Underviisning i Uld- og Linned-Spinden, Væven og Strikken. Denne Skoles Lærer er nu for Tiden Studiosus Hr. Hans Jeger, som i Aaret 1777 skal være beskikket for samme, og da hans Indkomster ere ligeledes ringe, assisterer han med Prædiken som oftest i den tyske Kirke. Han er og bekjendt som en meget duelig og habil Mand

2. Skoleholderen ved den danske Menighed nyder ligesom hans Formænd af Byen 30 Rdlr., af denne Byes Fattigkasse 20 Rdlr. og af Øresunds Toldkammers saakaldte Fattiges Penge efter kongl. Resolution 60 Rdlr. aarlig, men han har ingen fri Bolig. Skoleholderen ved den tyske Menighed og Friskolen faaer ligeledes af Øresunds Toldkammers Fattiges Penge de tillagte 60 Rdlr., og som Lærer ved Friskolen nyder han fri Bolig udi den af Øresunds Toldkammer til Friskolens Brug kjøbte Gaard heri Byen samt tvende Favne Brænde aarligt, hvorimod alle fattige Børn i begge Skoler nyde fri Underviisning, saavel udi Skriven og Regning som i Christendom.
3. Den danske Skoleholders aarlige Indkomster formodes at være 200 Rd., den tyske Skoleholders ligeledes 200 Rd. Det fastsatte betales dem til bestemte Tider quartaliter, og det Øvrige ugentlig eller quartaliter, efter Akkord med Forældrene eller andre Vedkommende i Forhold til Børnenes Fremgang i deres Underviisning.
4. Den danske Menigheds Skoleholder beskikkes af Magistraten og Sognepræsten ved St. Olaj Kirkes Menighed,

af hvem han og gives Instrux, og følger her indesluttet en vidimeret Gjenpart af den nu værende Skoleholder, Studiosus Pedersens under 12te August 1779 givne Instrux*). Den tydske Menigheds Skoleholder skal være beskikket af Kirkens Forstander og Menighedens Sognepræst og, saavidt Friskolen angaaer, af Direktøren ved Øresunds Toldkammer tilligemed samme Menigheds Sognepræst, af hvilke ham og gives Instrux. Disse ved bemeldte Skoler værende Skoleholdere ere ved de offentlige Examina ved Kjøbenhavns Universitet forhen prøvede og ere bekjendte dulige Mænd, hvis Liv, Levnet og moralske Charactere ere ustraffelige og gode, derfor har man i Hensyn til samme anseet videre offentlige Prøver unødvendige. De, som have antaget og beskikket disse Lærere, og især Præsterne, have Tilsyn baade med Lærere og Forældre, og Forældrene saavel som andre, der have Børn hos sig, gjøre sig her paa Stedet en sand Glæde af at holde Børnene til Skolegang, saa at Tvangsmidler i denne Henseende ere næsten uforholdne, saa vel for Børnene som for andre Vedkommende, men enhver opfylder sine Pligter, og forøvrigt nyde de Fattige og Uformuende fri Underviisning udi hvilken Skole, de komme, hvilket er besvaret under før anførte Poster.

5. Foruden disse offentlige Skoler findes her en Deel andre honnette Mænds Enker og andre Fruentimmer, som undervise smaae Børn af begge Kjøen i ABC og videre, indtil de desto bequemmere kunne sættes i de offentlige Skoler. Endelig har den hæderlige Studiosus Smith, som ligeledes

*) Instruxen selv findes ikke anført.

er bekjendt for en meget dulig, habil og fornuftig Mand, for nogle Aar siden begyndt med at holde Skole for et Antal af 8 Børn, hos hvem de ei aleneste blive underviiste i Læsning, Skriven, Regning og Christendom, men endog udi Latin og andre til Studeringen henhørende Videnskaber, saa at de med Tiden kunne blive Staten til Nytte, enten ved Studeringer eller andre Næringsveje, og nyder han for ethvert saadant Barn aarligen 40 Rdlr.

6. Udi disse offentlige Skoler undervises Børnene i at læse, skrive, regne samt i deres Christendom; i Friskolen tillige, som forhen er meldt, i Haandgjerning, Spinden og Væven, og hos Studiosus Smith tillige i Latin og andet til Videnskaberne henhørende. Dette er al den Efterretning og Oplysning, som vi desangaaende kunne give.

Naar Kulden om Vinteren blev saa stærk, at Sundet frøs til, blev Desertionerne fra Kronborgs og Byens Garnison i Almindelighed hyppigere, idet Desertørerne da benyttede Isen til at flygte over til Sverig. Chefen for den i Byen liggende Bataillon, der den Gang tillige var midlertidig Kommandant paa Kronborg, Oberstlieutenant Ellbrecht, tilskrev derfor Magistraten under 14de Februar for igjennem den at udbede sig Færgelavgets velvillige Bistand til at forhindre dette Onde. Han anmodede nemlig Lavget om, saasnart Affyringen af en 18- $\frac{1}{2}$'s Kanon fra Fæstningens Volde forkyndte en Desertørs Flugt, da at sende 6 à 8 af dets raskeste Folk ud for at patrouillere paa Isen, og han tilbød en Betaling af 6 Rdlr. for Paagribelsen af Desertøren. Trods den udlovede Belønning synes Færgelavget imidlertid ikke i paakommende Tilfælde at have været meget ivrigt i at yde Kommandanten den forlangte Hjælp. Om Sommeren derimod var det især Færgefolkenes og Fiskernes Baade,

som Desertørerne benyttede til deres Flugt, og Garnisonen udsendte derfor jevnligt Patrouiller for at paasee, at saadanne Fartøjer om Nætterne paa tilbørlig Maade vare fastlængede til de dertil nedrammede Pæle. Desuagtet maa disse Desertioner have været temmelig hyppige, thi Færgfolk og Fiskere fra begge Sider af Sundet havde ligefrem og aabenlyst truffet venskabelig Overenskomst med hinanden om gjensidig Udlevering af de af Flygtningene benyttede Baade. Generalmajor Barner, der da var bleven Øverstkommanderende i Byen, fandt sig derfor foranlediget til under 21de Juni at opfordre Magistraten til at lade vedkommende Færgfolk og Fiskere vide, at han, saa snart nogen svensk Overløber ankom i en Baad til den danske Kyst, strax og uden Hensyn til den ham bekjendte Overenskomst vilde lade Baaden ophugge og opbrænde.

Det var ikke alene den Sindrægtighed, hvormed Byens Regnskaber affattedes og indsendtes, der gav Stiftamtmanden grundet Anledning til idelige Paamindelser, Klager og omsider Paalæg af Mulkter, men naar det ikke netop gjaldt særdeles vigtige eller paatrængende Sager, hørte det næsten til Undtagelser, at han fra Byens Bestyrelse modtog nogen denne affordret Oplysning eller Betænkning, før end efter flere Gange gjentagne Paamindelser og Advarsler. Og dette maa have været en allerede gammel og temmelig udbredt Skade hos Kjøbstædernes Øvrigheder, thi alt i Aaret 1755 havde den da værende Stiftamtmand udvirket et Reskript af 4de August s. A., hvorved han bemyndigedes til at mulktare Magistrater og Byfogeder med 2 Rdlr. til de Fattige, naar de udebleve over 4 Uger med Indsendelsen af afæskede Erklæringer. Da Erfaringen imidlertid havde vist, at det, der i Regelen hindrede disse Øvrigheds personer i at give de forlangte Oplysninger i rette Tid, var Ude-

blivelse af de Erklæringer, som man havde anset det for nødvendigt først at modtage fra de eligerede Borgere, havde Stiftamtmanden ved et nyt Reskript af 13de August 1873 faaet Ret til under Udpantningstvæng at mulkttere disse med 1 Rdlr. til de Fattige, naar et dem „angaaende Byens publique Væsen“ affordret Svar ikke indkom inden 14 Dage. I Helsingør hjalp dette Reskript imidlertid ikke synderligt, i det mindste ikke i Begyndelsen, thi Stiftamtmandens Klager vedbleve, og i Løbet af mindre end et halvt Aar efter Reskriptets Offentliggjørelse mulkteredes Byens eligerede Borgere mindst 4 Gange. Og dog lod hverken Stiftamtmanden eller Magistraten det mangle paa kraftige Formaninger. Saaledes var der under 23de December 1783 blevet affordret de eligerede Borgere en Betænkning over den Afgift, som det passende kunde paalægges Claessen at svare til Byens Kasse for de Særrettigheder, der efter hans Ansøgning muligvis maatte blive ham tilstaaede med Hensyn til de af ham anlagte nye Værker, Reberbane, Skibsværft m. m. (cfr. Program for 1872 Pag. 34). Da Betænkningen endnu ikke var indløben midt i Februar, tilskrev Stiftamtmanden Magistraten herom den 18de, og denne de eligerede Borgere den 21de, og i disse Skrivelser hedder det da blandt andet saaledes: „De (o: Magistraten) ville betyde dem (o: de eligerede Borgere), at de entholde sig fra alt ufor nødent Ophold i Henseende til hvad der af Sager, Byens publique Væsen angaaende, vedkommer dem, da de ellers kan vente sikkert, at saafremt det erfares, at der ved den efter det kongelige Reskript dikterede Mulkt ikke opnaaes den havende Hensigt, det skal blive maget derhen, at deres udmærkede Ophold i Byens Sager skal paa en lige udmærkende Maade blive anset“. Desuagtet blev de 16 Mænds Erklæring — de foreslog heri Claessens Afgift til 50 Rdlr. aarlig i 5 Aar — først

afgaves den 16de Marts. (Den foreslaaede Afgift blev forøvrigt efter Forhandling med Stiftamtmanden og Magistraten betydeligt nedsat, og desuden tilstodes der Claessen en Række Aars Afgiftsfrihed for hans nye Bygninger.) At det samme Nøleri har fundet Sted i Behandlingen af andre af Byens Anliggender, sees af, at Stiftamtmanden, foranlediget ved Magistratens Klager, endnu samme Aar udvirkede Reskriptet af 27de November, hvorved det bestemtes, at Revisorerne af Helsingørs Kæmnerregnskab skulde betale en Mulkt af 2 Mk. for hver Dag, de udebleve med Indsendelsen til Øvrigheden af de med deres Antegnelser forsynede Regnskaber ud over den dem ved Reskript af 15de Januar 1745 tilstaaede Frist af 14 Dage.

Ved Skrivelse af 8de Marts underrettede „Oberdirecteurerne“ (Stiftamtmand Brockenhuus og Biskop N. C. Balle), der som saadanne tillige vare den latinske Skoles og St. Olai Kirkes Patroner, Magistraten om, at de ved Reskript af 18de Febr. af Regeringen havde faaet Tilladelse til at antage en Mand til under Navn af Stiftsrevisor at revidere de under dem staaende offentlige Stiftelsers Regnskaber, imod at der for dette hans Arbejde skulde tillægges ham en Løn af 1 pro mille af Stiftelsernes Beholdninger, dog at denne Løn ikke maatte overstige 500 Rd. Til første Revisor havde de beskikket Fuldmægtigen hos Stiftamtmanden, Cand. jur. Nordborg, der dog tillige skulde forblive i sin tidligere Stilling.

Blandt de mange Ulemper, hvormed Ordningen af Indkvarteringsvæsenet var forbunden for Byen, vare Vanskelighederne ved at skaffe tilbørlig Plads til Garnisonens Syge ikke blandt de mindste, og disse Vanskeligheder forøgedes naturligvis, naar overordentlig Indkvartering fandt Sted. Dette skete, da hele det danske Livregiment, af hvilket hidindtil kun den 3die Bataillon

under Oberstlieutenant Ellbrecht i nogle Aar havde ligget i Gar-nison i Helsingør, i Slutningen af Maj Maaned 1784 under Kom-mando af Generalmajor Barner indkvarteredes i Byen. Det mi-litære Sygehuus, som man havde opført i Aaret 1764 (cf. Pro-gram for 1868), havde allerede længe vist sig utilstrækkeligt, og ved given Lejlighed havde man derfor søgt at hjælpe sig snart paa en og snart paa en anden Maade. Efter fornævnte Regiments Ankomst havde man saaledes henvendt sig til Fattig-væsenets Bestyrelse og af denne faaet overladt til Sygestue en stor Sal i Fattighusets Lejlighed i det saa kaldte St. Johannes Hospital, der et Par Aar i Forvejen havde været benyttet i samme Øjemed af den da paa Rheden liggende Eskadre. Over denne Sygestue indløb der imidlertid idelige Klager fra Regi-mentet, dels fordi den laa for lidet afsondret og derfor vilde være meget uhensigtsmæssig i Tilfælde af epidemiske Sygdomme, dels fordi der manglede Plads til det opvartende Mandskab, Kogekone, Feltskærsvend m. m., og endelig og især fordi Lof-terne i Sygestuen vare saa aabne, at der ikke blot regnede Sand, men Utøj „i Klumpeviis“ ned til de Syge i Sengene. Magi-straten maatte derfor omsider bekvemme sig til efter Overens-komst med de eligerede Borgere og under Forudsætning af Stift-amtmandens Billigelse at leje et mere passende Lokale. Et saadant fik man i en Sidebygning, som en Tømmermester Ber-gendahl netop da var beskæftiget med at opføre i sin Gaard i Sudergade. Ifølge den med ham truffne Overenskomst maatte Bergendahl forpligte sig til at indrette Bygningen til et Sygehus med 30 Senge, Køkken etc., Lejlighed for Kogekone og Felt-skærsvend m. m., samt til at have det Hele færdigt til 8 Dage efter St. Michaeli Flyttetid. Til Hjælp til Opførelsen af Byg-ningen skulde Byen yde ham 200 Rd., der da skulde afdrages

i den aarlige Leje, og denne fastsattes til 130 Rdl. Dersom Lejligheden ikke var færdig til den fastsatte Tid, skulde Magistraten være berettiget til at lade de Syge indlægge i Bergendahls egne Værelser eller i anden Lejlighed paa hans Bekostning. Han kunde ikke opsige Byen Lejligheden, men denne kunde opsige ham med et halvt Aars Varsel, og i Tilfælde af forandrede Garnisonsforhold gjaldt Kontrakten ikke, men i saa Fald skulde han af Byen modtage en Erstatning af 50 Rdlr. Kontrakten, der vistnok kun kunde betragtes som fordelagtig for Byen, undertegnedes den 7de September, og allerede den 11te meddelte Stiftamtmanden den sin Approbation. Samme Efteraar blev forøvrigt Liv-Regimentets fornævnte 3die Bataillon forlagt til Citadellet i Kjøbenhavn. I den Anledning blev, da Batalionens Afmarsch fra Byen fandt Sted senere end paatænkt, Flyttedagen i Helsingør for det Aar efter Magistratens Ansøgning ved Cancelliresolution udsat først til den 1ste og dernæst til den 22de November.

Da der om Sommeren 1784 atter klagedes over Kornmangel i Helsingør, besørgede Regeringen Byen tilsendt en Ladning Rug paa 1397 Tdr. Rugen blev oplagt paa Kronborgs Lofter og derefter stillet under Magistratens Tilsyn, saaledes at denne under eget Ansvar maatte besørge den udsolgt i Partier fra $\frac{1}{2}$ til 3 Tønder til Byens lysthavende Borgere og til en Pris af 4 Rdlr. 1 Mk. pr. Tønde. For sin Ulejlighed og til Erstatning for Svinding m. m. maatte Magistraten beregne sig 1 Procent. I Løbet af dette og Begyndelsen af det næste Aar afhændedes de 1120 Tønder, medens Resten, 277 Tønder, afleveredes til Brødbageriet paa Kronborg. Ved Opgjørelsen viste Magistratens ene Procent at beløbe sig til 58 Rdlr. 1 Mk. 8 Sk.

De Foranstaltninger, som i Aaret 1781 vare blevne tagne

for at kemme Udbredelsen af Kvægsygen i Landet, havde forarsaget Omkostninger til et Beløb af ialt 73,110 Rdlr. 72 Sk. I Henhold til Forordn. af 20de September 1780 skulde denne Sum, der kun forskudsviis var bleven udredet af Statskassen, med Undtagelse af Bornholm betales af samtlige Undersaatter i Landet, der vare Ejere af Hornkvæg, og i Forhold til Antallet af dette. Forordningen af 10de November 1784 fastsatte endelig, hvorledes Repartitionen skulde foregaa, og ifølge denne blev det Beløb, som det tilkom Helsingør at betale, 120 Rdlr. Foruden Kjøbenhavn, der var ansat til 7000 Rdlr., var der kun to af Landets Kjøbstæder, som vare ansatte højere, nemlig Odense og Aalborg, der maatte udrede henholdsvis 157 og 132 Rdlr., medens Aarhus t. Ex. kun maatte betale 114 Rdlr. Ved den Optælling, som Magistraten dernæst lod foretage i Byen, viste der sig at være 277 Stykker Hornkvæg i Helsingør, og disses Ejere kom saaledes til at udrede en Afgift af 2 Mk. $9\frac{1}{2}$ Sk. pr. Stykke.

Den 7de August fandt Magistraten sig foranlediget til at udstede en Plakat imod at lade Bukke og Gjeder løse løbe omkring paa Kirkegaarden og Gaderne, „hvor de ikke alene forarsagede megen Ulejlighed, men endog løb ind i Folks Huse og attaqverede smaa Børn“.

I Begyndelsen af Aaret — den 8de Januar — tog Adam Gradman, og om Sommeren — den 8de Juli — den før omtalte Jean Jacob Claessen Borgerskab som Kjøbmænd i Helsingør. Gradman havde da i 8 Aar været i Tjeneste hos den afdøde svenske Generalkonsul Rabling og derefter i 7 Aar hos dennes Eftermand, Generalkonsul Gløerfelt. Den 22de Juni udnævntes forhenværende Lieutenant i Marinen, Capitain A. Berner, til Havne- og Broinspektør i Helsingør. Vagtskib i Sundet var i

Aaret 1784 Fregatten Bornholm, og Skibets Chef den siden fra 2den April Slaget berømte Olfert Fischer.

Det gamle Vognmandslav i Helsingør havde i flere Aar været opløst. Lavget var død Selvdød derved, at dets gamle Medlemmer enten vare bortdøde eller frivilligt udtraadte, uden at noget nyt Medlem var indtraadt. Den Maade, hvorpaa Befordringsvæsenet derefter var blevet ordnet under Ledelse af en saa kaldet Vognmester, Sjøstedt, havde kun vakt Misfornøjelse, saavel hos de Rejsende som især hos Byens egne Borgere, og da især hos dem af disse, der vare i Besiddelse af Heste og Vogne, og som derfor med eller mod deres Villie maatte besørge de Rejsendes Befordring. Stiftamtmanden havde længe arbejdet paa at faa det gamle Lavg bragt til Live igjen ved nye Deltageres frivillige Indtrædelse, og lange og vidtløftige baade mundtlige og skriftlige Forhandlinger vare blevne førte baade mellem ham og Magistraten og mellem denne og Borgerskabet, men uden at de havde ført til noget Resultat. Da udkom Reskriptet af 3die December 1784, hvorved et nyt Vognmandslav befalede oprettet i Helsingør. Ifølge dette Reskript skulde Lavget have 16 Postvogne og 16 Par Heste, og saafremt der blandt dem af Byens Borgere, der med Hensyn til deres Næringsdrift og som Ejere af Heste og Vogne bedst egnede sig til at indtræde i Lavget, ikke fandtes det fornødne Antal, der frivilligt vilde gjøre dette, var det overdraget Magistraten ved Valg blandt Borgerne at supplere Tallet*). I Begyndelsen af det næste Aar

1785

*) Imellem Reskriptets Bestemmelser var blandt andre den, at Vej-længden mellem Kjøbenhavn og Helsingør, der tidligere havde været anslaaet til kun lidt over 5 Mil, for Fremtiden skulde regnes for 5½. Først længere Tid efter, da den nye Landvejs Længde var bleven opmaalt og Milepæle anbragte ved samme, viste det sig, at Længden i Virkeligheden var 6 Mil.

traadte Lavget i Kraft, og det viste sig da, at Magistraten maatte gjøre sin Myndighed gjældende lige overfor ikke mindre end 12 af de 16 nye Medlemmer. Følgen heraf blev naturligvis Misfornøjelse, Klage og Ansøgninger om Fritagelse fra de ufri-villige Deltageres Side, og om end disse Ansøgninger i Almindelighed bleve frugtesløse, gavede dog i lang Tid baade Magistraten og Stiftamtmanden en hel Del at bestille. Foruden denne Sag og de sædvanlige Bekymringer, som Magistraten og de eligerede Borgere maatte lide af for Bestyrelsen af Byens ordentlige og overordentlige Udgifter, Ligningerne saavel af By- som af Extraskatten samt endelig Kæmnerregnskabernes behørig Af-fattelse og Indsendelse*), var der især 2 andre Sager, som i dette og igjennem flere af de paafølgende Aar vare Gjenstande for Forhandlinger mellem Stiftamtmanden, Magistraten og de 16 Mænd. Den ene af disse Sager var Anlægget af den nye Landevej, der nu omsider begyndte at nærme sig sin Fuldendelse

*) Til yderligere Oplysning om Skatte-, Lignings- og Kæmnervæsenets daværende Tilstand kan tjene følgende Skrivelse af 28de Marts 1785 fra Kæmner van Deurs til Magistraten: „Foruden at jeg ofte og mange Gange har beklaget mig for den højvelbyrdige Magistrat over Lægds mændenes Sendrægtighed for Aaret 1783 i at indfordre Byens Skatter, aflevere samme og fremkomme med Restancelisten, har jeg endvidere under 2den August og 4de September 1784 samt 19de Februar 1785 skriftlig igjentaaget saadant, men dette alt uagtet, har jeg intet mod Lægds- og Kvartermændene kunnet udrette og hverken kunnet formaa dem til i rette Tid at fremkomme med endelig Restance eller aflevere, hvad de have kunnet faae indkrævet. Den meste Vanskelighed møder mig med Lægds mændene for 1ste Fjerdning, Sr. Hvidt, og for 4de Fjerdning, Sr. Poug; den første er fuld af Løfter, men uden Opfyldelse, og den anden trakterer alt en bagatelle og leer, naar man

— en Del af den var allerede tagen i Brug —, og som det nu gjaldt om at skaffe en hensigtsmæssig Forbindelse med Byen eller, som det hed, en „ziirlig og passende Entrée“. For at opnaa dette vilde det nemlig blive nødvendigt enten helt eller for en Del at expropriere flere smaa Ejendomme udenfor Svingelporten, og da hverken Regeringen, der havde lovet at bidrage til Bestridelsen af de hertil fornødne Udgifter, eller Byen vilde anvende store Summer herpaa, medens vedkommende Grundejere derimod søgte at benytte Lejligheden saa meget som muligt til deres egen Fordel og i Begyndelsen skruede deres Fordringer ganske overordentligt op, trak Sagen i Langdrag, og flere Aar hengik med Underhandling mellem de interesserede Parter. Den anden af de omtalte Sager var den gamle Sag om Overdrevet (cfr. Program for 1872, Aaret 1782). Dette var nemlig vel blevet delt mellem Amtet og Byen, og Grændserne mellem begge Parter vare vel blevne afsatte, men dels var den fornødne

giver ham Erindringer. Underfogeden, Sr. Dodo Lauritzen, har paa min Persuasion, siden jeg intet med Lægds mændene har kunnet udrette, omsider bragt det saa vidt, at han nu i disse Dage har faaet opgjort endelig Restance med Hvidt og Lægdsmanden for 3die Fjerding, Christen Lung; 2den Fjerdings Lægdsmand, Sr. Andreas Tikjøb, har selv leveret sin Restanceliste, men Poug aleneste en løs Optegnelse, og han er ikke at formaa til at fremkomme med sin Indkrævningsbog for samme dermed at conferere, saa man er ganske usikker, hvor vidt samme er rigtig. Af disse ommeldte saavel som af Kvartermændenes Restancelister sees det, at der staaer 729 Rd. 5 Mk. 12 Sk. til Restance for Aaret 1783, og desforuden indsidder Hvidt med 70 Rd. og Poug med 80 Rd., som de har indkrævet og ej har været eller er at formaae til at aflevere, altsaa staaer for samme Aar over 880 Rd. ubetalt tilbage. Lige Vanskelighed har jeg og som oftest mundt-

Indhegning endnu ikke foretagen, og dels var Delingen af Byens Part mellem denne og Kronborg Ladegaard endnu ikke skeet, og navnlig var Grændsen for de 200 Tdr. Land, som Kronen havde forbeholdt sig, heller ikke endnu fastsat, og Følgen af alt dette var, at Byen endnu ikke, og det naturligvis meget imod de eligerede Borgeres Ønske, kunde raade over sin Part som den vilde og gjøre sig denne saa frugtbringende som muligt. Ogsaa denne Sag trak ud i flere Aar endnu, og alt hvad Magistraten og de eligerede Borgere kunde gjøre, var næsten kun at sørge for, at de Mænd, der til eget Brug havde inddraget og indhegnet enkelte Stykker af Overdrevet, ikke satte sig fast i disse som Ejere, men stadigt erindredes om, at de ved given Lejlighed og da med kort Varsel maatte fratræde disse selvtagne Besiddelser, naar Byen en Gang maatte see sig i Stand til ved Auktion at kunne faa dem bortsolgte eller bortforpagtede til de Højstbydende.

lig beklaget mig over hos de højvelbyrdige Herrer at møde med Skatterne for 1784. Det mangler aldrig paa daglige Erindringer, og hvorudi min Fader til og mange Gange har kommet mig til Hjælp med dels selv at gjøre Erindring og dels med Budskikning ved Betjenterne, men der gives altid til Svar, at de ej ere i Stand til at faa Skatterne betalte, siden Vedkommende, som samme ere paalignede, beraabe sig paa, at de have Penge tilgode hos Byen, saavel for gamle Restancer, som fra den Tid, det kongelige danske Livregiment her i Byen indmarscherede, og nu rent ud declarerer, at de ikke kan faae det ringeste mere indfordret. Da nu adskillige Anvisninger ere udstedte, og ingen Penge haves pr. Casse til at see samme indfriede med, ikke heller nogen hos Lægdsmandene er at bekomme, har jeg i disse Dage nøje gennemgaaet Bøgerne og befundet, at Restancerne for Aaret 1784 bedrager sig til 2313 Rd. 5 Mk. 6 Sk., som med de for Aaret 1783 forhen an-

Da Stiftamtmanden havde ønsket at erholde nogle Oplysninger om Pasjebyrerne i Helsingør, underrettede Magistraten ham i Skrivelse af 5te Januar om, at det fra Arilds Tid havde været Brug der i Byen, at Borgmesteren for Udstedelsen af et Familiepås fik 2 Mk., og at altsaa ogsaa Justitsraad Wilde i sin Embedstid stedse havde oppebaaret dette Beløb, „med mindre nogen som et *don gratuit* havde villet betale mere“. Naar 3 eller 4 ubeslægtede Personer derimod ønskede et fælles Pås, plejede de at betale 12 à 14 Sk. hver, hvorimod Fattige eller Uformuende fik Passet gratis.

I November 1784 var Doktor Salholdt, der siden Aaret 1779 havde været bosat i Helsingør, afgaaet ved Døden. C. J. T. de Meza havde derpaa nedsat sig som praktiserende Læge i Byen og havde kort efter antaget som Amanuensis eller Medhjælper en Feltskærsvend, der tidligere havde været i Tjeneste hos Regimentsfeltskær Beaufin. Ved begge Dele ansaae Beaufin

førte Restancer gjør circa 3200 Rd., og naar nu hertil lægges det Forskud, jeg har maattet gjøre for 1782, kommer circa en Summa af 4000 Rd. ud, som burde være i Kassen til at udbetale Anvisningerne med videre, saa og igjen tilbagebetale det Laan, som den højvelbyrdige Magistrat i Almindelighed som ellers Hr. Justitsraad Bjørnsen i Særdeleshed har gjort Kassen. Dette alt er Aarsagen, hvorfor ikke Anvisningerne i rette Tid kan blive indfrieede eller Byens Lønninger tilligemed det gjorte Laan afbetalt, og desformelst maa jeg af Vedkommende taale daglig Prostitutioner og Overløb, og vel endnu flere Ubehageligheder existere ved den saa nær for Haanden staaende Flyttedag, da en betydelig Summa skal betales til Regimentet, Husareskadronen og Artilleridetaschementet, hvorom jeg af vedkommende Herrer Officerer allerede er givet sensible Erindringer, foruden at Lønningerne presserer mig for at faa det første Kvartal betalt. Hvorfra nu alle disse forestaaende

sig forurettet, og, i Forbindelse med Byens anden Kirurg, Amts-kirurg Beye, indgav han en Klage til Regeringen over de Meza som den, der var uberettiget saavel til at praktisere som især til at antage og bruge en Medhjælper. Regeringen indhentede selvfølgelig baade Magistratens og de Mezas Erklæringer. I denne sidste beraabte de Meza sig paa, at han „fra sin spæde Barndom“ havde studeret Kirurgien under Hennings og Callisen, derefter øvet sig som Kirurg under Bærens og Winsløw paa Frederiks Hospital, senere som Medlem af det kirurgiske Selskab udarbejdet og forsvaret to medicinske Afhandlinger og endelig for 5 Aar siden med bedste Karakter „soutineret Examen *medicum rigorosum*“, og at han altsaa paa Grund af alt dette maatte ansee sig som langt bedre berettiget til at øve Lægepraxis end de Herrer Klagere — han benævnte dem i sit Indlæg stadigt som Barberer —, der efter hans Mening egentlig slet ingen Adkomst havde til Praxis, hvor Sagen drejede sig

Udgifter vil komme, indseer jeg ikke, da Lægdsbøgerne for indeværende Aars Byskat nu først er leveret Lægds mændene, og Indquarteringsligningen endnu ej er forfattet, men jeg ene maa lade det ankomme paa den højvelbyrdige Magistrats nærmere gjørende Foranstaltninger, og gjør jeg mig forsikkert om, at De i Tide tager de fornødne og alvorlige Messures for at Kassen kan blive sat i Stand til at betale, hvad derpaa anvises tilligemed andre løbende Udgifter, og jeg befriet for Prostitutioner. Det kan ellers ikke være den højvelbyrdige Magistrat ubekendt, at jeg i disse 2 Aar har vist al mulig Vigilance til Skatternes Inddrivelse, ja selv ofte og mange Gange omgaaet med Lægds mændene og Quartermændene for at fordre Penge saa og en particulier søgt at formaa en og anden af Byens Indvaanere med det Gode at betale deres Skatter, hvilket undertiden under megen Vanskelighed og Fortrædelighed har lykkedes. Men jeg maa nu reent ud declarere, at jeg ikke

om indvortes Sygdomme. Magistraten holdt, som rimeligt var, med Meza, Klagen blev afvist, og i en Række af Aar forblev Meza, der den Gang allerede ved af Generalauditor Lassen at købe en paa Hjørnet af Stengaden og Sophiegaden beliggende Gaard*) havde erhvervet sig Grundejendom i Helsingør, bosat i denne By som en ikke blot af dens men af Landets mest ansete Læger. Han var født i Kjøbenhavn den 26de November 1756 og døde i Helsingør først den 6te April 1844**).

I Foraaret 1785 skulde de to tilbageblevne Batailloner af det danske Livregiment forlægges fra Helsingør til Kjøbenhavn. De skulde her afløse det aarhusiske Regiment, der skulde afgaae til Jylland. Da Vinterens Længde imidlertid forhindrede det sidstnævnte Regiments betimelige Overfart, maatte Livregimentets Afmarsch fra Helsingør opsættes herefter, og som Tilfældet havde været det foregaaende Efteraar, saaledes blev atter nu paa Grund heraf Flyttedagen ved Cancelliresolution udsat nogle Dage — fra den 15de til den 26de April —. Livregimentets Indkvartering i Helsingør havde kostet Byen lidt over 1700 Rdlr. For at faa denne Sum fordelt paa de andre

seer for mig ringeste Haab tilbage til at faae mere med del Code indfordret, og al Lyst er mig næsten betaget til videre dermed at fortfare, da alle mine anvendte Bestræbelser og Møje ere uden Frugt, og skulde der ikke i Tide og uopholdelig blive raadet Bod paa denne Uorden ved udi Raadstuprotokollen og under Mulkt at tilholde Lægds mændene at vise Vigilance med Indkrævningen, og Restancerne derefter med Force inddrevne, er det umuligt, at jeg eller nogen kan være Kæmner, siden Udgift ikke kan have Sted, hvor der mangler Indtægt.

*) Nu tilhørende Enkefru, Kammerherreinde Lemmich.

***) De Meza's ældste Søn var som bekjendt General C. J. de Meza.

Kjøbstæder i Stiftet, søgte Magistraten, skjøndt forgjæves, at faa den nævnte Indkvartering betragtet som extraordinair. I Livregimentets Sted kom en ny oprettet saakaldet kronborgsk Bataillon og lidt senere det ligeledes ny oprettede saakaldte sjællandske Jægerkorps til at garnisonere i Helsingør, hvorimod Husareskadronen om Efteraaret forlagdes til Kjøbenhavn.

Foranlediget ved de mange Klager, der indløb til Økonomi- og Commercekollegiet fra Byens Haandværkere og Fabrikanter over, at de Materialier og Raavarer, som de behøvede til deres Næringsdrift, ikke vare at faa i Kjøbstæderne, fordi disse Varer, t. Ex. Huder, Skind, Uld, Klude m. m., opkjøbtes paa Landet ved Forprang og derefter førtes til og oplagdes i „Udhavne“ for fra disse at „udsnyges“ til fremmede Steder, medens Udlandets Varer til Gjengjæld indsmugledes i de sømme Havne, lod Regeringen igjennem Stiftamtmanden forespørge hos Magistraten i Helsingør, om der der i Byen var Grund til at klage over fornævnte utilladelige Handel og Sejlads gjennem Udhavne, samt om der ved Byens Toldsted plejede at anmeldes Fartøjer til Expedition, der ikke vare hjemmehørende i Byen, og endelig om paa hvilke Steder og med hvilke Varer saadanne Fartøjer i saa Fald plejede at fare. I Skrivelse af 14de Juli meddelte Magistraten den de forlangte Oplysninger. Ifølge disse hørte man ikke de ovennævnte Klager i Helsingør. Vel expederedes der ved Toldstedet adskillige smaa Baade og Fartøjer, der hørte hjemme paa Hornbæk og Aalsgaard, men disses Ejere havde med Øvrighedens Tilladelse vundet Borgerskab i Helsingør og svarede aarlig Kjendelse til Byen. Med deres Fartøjer foer de dels paa Provindserne, hvorfra de tilførte Byen Korn og andre Levnetsmidler, dels gik de om Efteraaret og Vinteren paa Sildefangst under Sverig, hvis Udbytte de enten bragte til Helsingør

eller til Kjøbenhavn, og endelig sejlede de undertiden til Stevns Klint for at hente Kalksten til Byens to Teglfabriker. Sluttelig tilføjede Magistraten, at hvis man ikke havde havt disse „Landboeres“ Fartøjer, vilde Byen sandsynligvis have maattet mangle Levnetsmidler, eftersom det Forraad heraf, som Beboerne af „Ærrøe“ plejede at tilføre Byen paa deres Fartøjer, langtfra var tilstrækkeligt til dens Fornødenheder.

Da Forordningerne af 2. Septbr. 1773 og 26. April 1776 om Ophævelsen af Bortforpagtningen af Brændevinsbrændingen og om Afskaffelse af utilladelig Brændevinsbrænden og Krohold samt om Skærpelse af Straffen for Overtrædelse heraf ikke havde gjort den forventede Nytte, var Regeringen betænkt paa at finde nye Midler til om muligt at indskrænke den blandt Landalmuen formentlig Overhaand tagende Drikfældighed. Rentekammeret havde derfor forlangt Cancelliets Betænkning: „1) om det, da det var bekjendt, at adskillige Borgere i Rigets Kjøbstæder ikke alene forsømte deres Professioner og Handel for at brænde Brændevin og holde Værtshus, hvorved de vare Aarsag til, at hverken de eller andre, som egentlig i denne Hensigt havde nedsat sig som Borgere, kunde finde fornødent Udkomme, men endog gave Anledning til at Brændevinsdrik tog Overhaand blandt Almuen, fordi de, da de sjeldent vare i Stand til i rette Tid at forsyne sig med det fornødne Forraad Korn, Tid efter anden tog Landmandens Kornvarer imod at levere ham Brændevin —, da ikke i Betragtning heraf kunde være nyttigt at tilvejebringe en anden Ordning, som for at forekomme de skadelige Følger af saadan Misbrug forbød nogen ny Borger for Fremtiden at brænde Brændevin til Udsalg med Undtagelse af dem, der erhvervede Borgerskab paa denne Næringsvej alene uden ved Siden deraf tillige at drive nogen anden, samt 2) om der ikke

kunde gives enten Proprietairerne selv eller deres Fuldmægtige Frihed til ved Politimesteren eller Øvrigheden i Kjøbstaden at lade deres Bønder uddrive af Værtshusene, naar de befandtes at misbruge disse til Hensiddens i samme i længere Tid, end de efter deres Rejses og Ærindes Beskaffenhed behøvede, og da tillige Kjøbstadens Politi Paalæg om paa Forlangende uden Ophold at gaae Proprietairerne heri til Haande“. For at skaffe sig de fornødne Oplysninger havde Cancelliet derefter gjennem Stiftamtmanden ladet Kjøbstædernes Magistrater affordre deres Erklæringer over de to nævnte Spørgsmaal. Under 18de September afgav Helsingørs Magistrat sin Betænkning. Ifølge denne var der kun faa Professionister i Byen, som foruden at være Haandværkere tillige holdt Værtshus og Brændevinsudsalg, og naar de gjorde dette, var det kun af Mangel paa det nødvendige Udkomme paa Grund af det ringe Udbytte af deres Haandværk. Da dernæst en stor Del af det Brændevin, som brændtes og bortsolgte i Helsingør, afsattes dels til de igjennem Sundet passerende Skibe, dels til fremmede Steder og især til Sverig, kunde man ikke, hvad Helsingør angik, gjøre nogen Slutning fra Mængden at det Brændevin, som brændtes i Byen, til Mængden af det, som den i Byen søgende Bondestand der fortærede. Vilde man forbyde de fornævnte Professionister at fortsætte deres Brændevinsbrænden og Brændevinsudsalg, vilde ikke alene disse Folk lide et betydeligt Tab, men Byen vilde sandsynligvis komme til at miste en stor Del af saadanne Haandværkere, for hvem Haandværket alene ikke var nogen tilstrækkelig Levevej, og desuden kunde jo de andre Bryggere og Brændevinsmænd med Hensyn til Bonden gjøre samme Skade som hine. Med Hensyn til det andet Punkt bemærkede Magistraten, dels at Bonden vel vilde kunne finde Undskyldninger nok for sin Hen-

sidden paa Værtshusene, og dels at Byen og Politiet, hvis det tilsigtede Øjemed skulde opnaaes, maatte holde et langt større Antal Betjente, end der for Øjeblikket var Brug for. Derimod mente den, at den omtalte Misbrug nogenlunde kunde afhjælpes, naar det forbødes Værter eller Værtshusmænd under Mulkt at skjænke for deslige Drikkebrødre, eller uden bevislig Aarsag beholde dem hos sig over en vis fastsat Tid.

Den Taxt, som den Gang endnu gjaldt for Færgelavget, 1786 var af 12te Maj 1685, og ikkun i et enkelt Punkt — med Hensyn til Ombordbringen og Ilandsættelse af Varer — var den bleven noget forandret ved en saa kaldet Extension af 11te Oktober 1786. Da Pengenes Værdi i Løbet af de 100 Aar, der saaledes vare gaaede siden Taxten blev sat, havde forringet sig betydeligt, og da alle Livsfornødenheder derfor vare stegne i Pris, havde Lavgets Medlemmer dels ikke sjældent gjort sig skyldige i paa egen Haand at overskride Taxten, dels, og det ofte, klaget for Magistraten over dennes Ubillighed. Magistraten, der erkjendte det Berettigede i disse Klager, havde derfor selv opfordret Lavget til at indgive en Ansøgning om en passende Forhøjelse af Taxten. En saadan Ansøgning indgav Lavget under 3die Marts 1786. I sit Andragende foreslog det en forskjellig Taxt fastsat for følgende forskjellige Veje, 1) fra Helsingør til Kjøbenhavn, 2) fra Helsingør til Landskrona eller Malmö, 3) fra Helsingør til Helsingborg og 4) fra Helsingør ud paa Rheden, og for denne sidste skulde Taxten igjen være afhængig af, om Touren gjaldt den almindelige Losseplads paa Rheden, der gik indtil en Linie fra Kronborg, indenfor den saa kaldte Banke eller Disk, til Snekkersten, eller om den gjaldt Søen udenfor denne Linie indtil sønden for Espergjerde og henimod Hveen. For hver af disse Toure foreslog Lavget dernæst

særlige Taxter for 3 Klasser af Baade, for de saa kaldte Mellemjoller, der førte indtil 10 Tønder Kjøbmandsgods, for Mellemfærger, der vare paa 2 à 3 Læster, og endelig for store Færger paa 4 à 5 Læsters Drægtighed. For Touren til Kjøbenhavn foresloges Taxten sat dels efter Fartøjets Størrelse og dels efter Aarstiderne til mellem 6 og 18 Rdlr., for Touren til Malmö eller Landskrone til mellem 8 og 24 Rdlr., for Touren til Helsingborg mellem 2 Rdlr. 3 Mk. og 6 Rdlr. og for Touren ud paa Rheden til mellem 1 Rdlr. — for Brev- eller Budbringeren — til 8 Rdlr. I sin Indstilling til Stiftamtmanden af 11te Marts anbefalede Magistraten vel Ansøgningen, men foreslog dog de opgivne Taxter noget nedsatte. Stiftamtmanden opfordrede derfor Magistraten til at tilvejebringe Oplysninger om, hvorledes det forholdt sig med den tilsvarende Sag i Nabobyen Helsingborg. Saadanne Oplysninger indhentede Magistraten da hos Helsingborgs Magistrat, og ifølge disse var den der gjældende Færgelavgstaxt af 26de Marts 1779, og denne Taxtes Priser vel noget lavere end de fra Helsingør foreslaaede, men Magistraten gjorde da ogsaa Stiftamtmanden opmærksom paa, baade at det helsingborgske Færgelavgs Fartøjer vare mindre end de helsingørske, og at en svensk Specie kun udgjorde 6 Daler svensk Sølv mønt, der i virkelig Værdi den Gang kun svarede til 6 Slettedaler i danske Penge „efter disses gamle Gehalt og Beregning“, der efter den daværende Cours omtrent vare lige med 1 Rd. 3 Mk. dansk. Iøvrigt synes Færgelavgets Andragende og Magistratens Indstilling foreløbigt at være forblevne resultatløse, thi først efter en Række af Aar — ved Plakat af 3die Maj 1803 — blev den gamle Taxt forandret.

Siden Aaret 1779 havde Magistraten ikke tilsendt Stiftamtmanden nogen særlig Indberetning om Byens Delinkvent-

og „Omløber“-Bekostninger. Fra den Tid og til Udgangen af Marts Maaned 1786, da en saadan Indberetning atter afsendtes, beløb disse Udgifter sig for Helsingørs Vedkommende i Alt ikkun til 480 Rdlr. 3 Mk. 2¹/₂ Sk.

Som en Levning af den gamle Stadsmur mod Stranden stod endnu den saa kaldte Toldbodport, der førte fra Havnen ind til Byen. I dens nærmeste Omgivelser var der dels allerede opført, dels under Opførelse en Told- og Vejrbodygning, et Vagtlokale og et Pakhus, det sidste paa en fra Søen indtagen og opfyldt Grund. For Opførelsen af disse Bygninger var Porten i Vejen, og for den forøgede Færdsel, som tildels var bleven fremkaldt ved den nye Havn, var den for snæver. Efter Overenskomst saavel med Byens Øvrighed, som med Ejerne af de tilstødende Grunde, Kjøbmændene Joachim Lund og Koføed, blev det derfor ved Foranledning fra Rentekammeret ved Cancelliresolution bestemt, at den til Fordel for Byens Kasse ved Avktion skulde bortsælges til Nedbrydning. Avktionen fandt Sted den 29de April 1786. Højtbydende blev Joachim Lund med 31 Rd., mod at han efter Nedbrydelsen havde at bringe Pladsen med Brolægning m. m. i tilbørlig Stand, og inden 3 Uger efter var den gamle Port nedbrudt.

For at forebygge den Mangel paa Slagtekvæg, som i tidligere Tid ofte havde fundet Sted i Helsingør, og som havde været følelig ikke blot for Byens egne Indvaanere, men ogsaa for de gennem Sundet gaaende Skibe, der ikke sjældent vare blevne skuffede i deres Forventning om der at kunne forsyne sig med fersk Kjød, samt ogsaa for at gjøre Indførsel af fremmed Slagtekvæg unødvendig, havde Regeringen i Aaret 1782 overladt en Borger og Brygger i Byen, Ole Christophersen Hjort, Egebæksvang Skov til der at græsse Hornkvæg, af hvilke han

saa forpligtede sig til at holde et bestemt Antal, imod at han for Græsningsretten betalte en ringe Afgift. Af denne Kvægbeholdning var han da berettiget til at slagte og udsælge Kjød efter den for Slagterlavget fastsatte Taxt, naar Lavget selv ikke saa sig i Stand til at levere det Tilstrækkelige. Han havde imidlertid kun havt Græsningsretten for et Tidsrum af 3 Aar, og da dette altsaa var udløbet med Udgangen af Aaret 1785, havde han i Begyndelsen af næste Aar indgivet Ansøgning om Fornyelsen af Rettigheden, og da det i de forløbne 3 Aar havde vist sig, at det tilsigtede Øjemed virkelig var blevet naaet, idet Christophersen altid ved given Lejlighed havde seet sig i Stand til ikke blot at kunne fyldestgjøre alle Rekvisitioner fra Byen, men endog undertiden til at understøtte Kjøbenhavns Slagtere, havde Magistraten paa det Bedste anbefalet hans Ansøgning. Under 27de Maj meddelte Rentekammeret ham derfor en ny Bevilling, der vel foreløbig kun gjaldt for et Aar, men da dette var gaaet, blev fornyet paa 3 Aar. For Græsningsretten, der forøvrigt ikke strakte sig over hele Skoven, men var begrænset ved de to i Skoven værende indhegnede Plantager, maatte han betale 50 Rd. aarlig og desuden erstatte den Skade, Kvæget muligvis kunde gjøre saavel paa Rækværket om de to nævnte Plantager, som paa disse selv, samt endelig indrømme Vognmandslavget Ret til i Skoven at græsse et bestemt Antal Kreaturer

I Forsommeren 1786 døde i Kjøbenhavn en Enke Helene Kirstine Ravalnsen. I taknemmelig Erindring om den Kirke, i hvilken hun var bleven døbt, havde hun ved et under 26de Marts 1785 konfirmeret Testamente legeret en Kapital af 200 Rd. til St. Olai Kirke i Helsingør. Samtidig med at Kirken modtog denne Gave, havde den en betydelig Udgift ved Restaurationen af sit Orgel, der blev foretagen af en Orgelbygger

Wroblewsky og kostede Kirken 550 Rd. Samme Sommer døde Helsingørs Apotheker, Wulff. Af særligt Hersyn til de Udgifter, han havde anvendt paa Apothekets Forbedring, blev det et Par Maaneder efter bevilget hans Enke at fortsætte Apothekets Drift ved Hjælp af en Provisor, og hertil beskikkedes kort efter Cand. pharm. Jens Foss Steenberg.

Den 13de October 1786 udkom Fundatsen for Øresunds Toldkammers Friskole. Ifølge denne Fundats, der nærmest skyldtes Toldkammerets daværende Direktør, Gehejmeraad Numsen, skulde Skolen ikke blot være en Undervisnings- men tillige og mere en Opdragelsesanstalt for mindst 30 Elever, der alle skulde være Børn af fattige, levende eller bortdøde, Forældre og mellem 8 og 14 Aar gamle. Af Børnene skulde de to Trediedele være Drengene og den ene Trediedel Piger, og af hele Antallet skulde saa mange, som Anstaltens Indtægter tillode det, men mindst 20, have ikke blot fri Undervisning, men Bolig, Føde og Klæder paa Skolen. Herom, saa vel som om Børnenes Haandarbejder og Anvendelsen af Udbyttet heraf, var der fastsat detaillerede Bestemmelser. Udgifterne skulde for største Parten bestrides ved en Del af de ved Øresunds Toldkammer faldende saa kaldte Fattiges Penge, og kun for en mindre Del ved det i den i Begyndelsen af samme Aar afdøde Justitsraad Søren Dolmers Testamente dertil bestemte Legat. Stiftelsens Bestyrelse skulde bestaa af en Direktør og 3 af ham valgte Inspektører, hvoraf den ene skulde være en Gejstlig, og de to andre to af Toldkammerets Embedsmænd. Børnenes Undervisning og Pleje skulde besørges af en Skoleholder og en Læremoder, der begge skulde have i Løn 50 Rd. foruden fri Bolig og tildels frit Brændsel, og den sidste tillige en Femtepart af Udbyttet af det paa Skolen udførte Haandarbejde. Endelig bestemte en Para-

graf i Fundatsen, og paa denne Paragraf blev Magistraten af Direktøren gjort særligt opmærksom*), at der i Stiftelsens Lokale skulde indrettes en Arbejdsstue for indtil 30 af Byens Fattige, som efter en blot Anmeldelse for Inspektøren vilde have Adgang til den, og der foruden med Lys og Varme fra Kl. 8 om Morgenen til Kl. 8 om Aftenen blive forsynede med Arbejdsmateriale, dersom de selv maatte mangle dette. Pladsen som Skolens første Direktør havde Gehejmerraad Numsen forbeholdt sig, og dens 3 første af ham valgte Inspektører bleve Sognepræst ved den tydske Kirke Bjørnsen, Capitain og Toldinspektør Tuxen og V. A. Veise. Imidlertid viste det sig snart, at hele Anstalten ikke svarede til de store Forventninger, man havde gjort sig om den, og at Udgifterne voxede Indtægterne over Hovedet. Endnu medens Gehejmerraad Numsen levede, blev den derfor — ved aabent Brev af 20de Juli 1798 — nedlagt, dens Bygninger bortsolgte og de til dens Vedligeholdelse henlagte Indtægter paa anden Maade anvendte i Byens fattige Børns Interesse.

Af Friskolens foran nævnte første Inspektører havde det gejstlige Medlem, Præsten Jes Vester Bjørnsen, ikke længe den Ære at beklæde denne Plads. Han døde nemlig allerede den 8de December 1786 og blev den 29de i samme Maaned begravet i St. Mariæ Kirke, efter i 16 Aar at have været Præst

*) Magistraten undlod heller ikke siden at benytte sig heraf, men maaskee nok paa en noget anden Maade, end Direktøren egentlig havde tænkt sig det. Den lod nemlig til enkelte Tider, og da helst en Lørdag, foretage en Razzia omkring i Byen efter Bellere, og dem iblandt disse, som det lykkedes at „atrapere“, og som ved nærmere Undersøgelse viste sig at være arbejdsføre, sendte den da til Arbejde i Friskolen.

ved denne Kirkes Menighed. I Kirkebogen kaldes han „unser würdiger Lehrer und Seelsorg“. Hans Eftermand blev Andreas Wøldike.

Blandt de mange Ting, som havde forsinket Ordningen af Overdrevssagen, var ogsaa den, at det Kort, som i sin Tid var blevet optaget over Overdrevet af en Lieutenant og Landinspektør Kjerulff, havde vist sig at være unøjagtigt, da det skulde bruges. Det var derfor blevet overdraget en anden Landmaaler, en Lieutenant Michaelsen, at revidere og rette Fejlene paa Kjerulffs Kort, og først da dette var skeet, var en tredje Landmaaler, en Landinspektør Fensmark, bleven beordret til paa Overdrevet at afsætte de 200 Tdr. Land Skov, som Kongen ved tidligere Forhandlinger havde forbeholdt sig; Overdrevets øvrige Skov skulde derefter ifølge Udfaldet af samme Forhandlinger overleveres til Byen, imod at denne erstattede Kongen som den egentlige Ejer af Skoven Værdien af Træerne. I Løbet af Sommeren 1786 var Fensmarck omsider bleven færdig med sit Arbejde, og under Ledelse af Overforstmasteren, Kammerherre Lindstov, skred man derfor nu til Vurderingsforretningen over Byens Skovpart. Vurderingen blev foretagen af Forstværnsnets Embedsmænd, og efter en antagen Værdi af 3 Rd. for en Favn Brænde — den Byens Magistrat og eligerede Borgere paa Grund af Brændets daværende lave Pris forgjæves søgte at faa nedsat til 2 Rd. — blev Skovens Taxationssum 2745 Rd. Dette Beløb vilde Byen altsaa have at tilsvare Regjeringen, dog med Fradrag af 300 Rd., der tilkom Byen som Erstatning for Græsningsretten i de 200 Tdr. Land Skov, som Kongen havde faaet. Den 30te December 1786 mødtes Regeringens og Byens Delegerede ved Halvmilepælen, og paa Forstværnsnets Vegne overleverede derpaa Overførster Clausen de Sidstnævnte — Justits-

raad Byfoged og Raadmand Bjørnsen og 4 dertil af Magistraten foreslaaede og af Stiftamtmanden beskikkede Borgere — Overdrevets Skov som Helsingørs Byes Eiendom. Til Afbetalingen af ovennævnte Sum tilstodes der Byen en længere Frist, mindst 6 à 7 Aar, og medens Byen derpaa i de nærmest følgende Aar dels ved allehaande Forholdsregler, nærmest imod Skov- og Brændetyverier, og dels ved fremskyndet Fældning søgte at sikre sig ikke blot det størst mulige, men ogsaa det hurtigst mulige Udbytte af sin Skov, blev det derimod Regeringens Sag igjennem Forstvæsenets Embedsmænd at føre Tilsyn med, at Kommunen ikke lod Træerne fælde og Brændet bortavktionere uden at en tilsvarende Afbetaling fandt Sted paa det skyldige Beløb.

1787

Den 21de Februar 1787 udnævntes Gehejmekonferentsraad Grev Haxthausen til Stiftamtmand over Sjællands Stift, medens Formanden, Grev Brockenhuus, dog vedblev at bestyre Embedet til Udgangen af Marts Maaned. Ligesom sin Førmand, Grev Knuth, havde ogsaa Brockenhuus i de 11 Aar, i hvilke han havde været Sjællands Stiftamtmand, vist sig som en nidkær og virksom Embedsmand, der med Varme og Iver varetog de ham betroede Kjøbstæders Interesser. Herpaa tyder alene blandt Andet Omfanget af den Brevveksling, som fandt Sted mellem ham og Helsingørs Magistrat, og som t. E. for de 3 Aar 1785 --87 omfattede mindst 989 Breve — af saa mange findes der nemlig Afskrifter —, men en saadan Brevveksling viser da rigtignok ogsaa, baade af hvor stor Betydning en Stiftamtmands større eller mindre Dygtighed var for Kjøbstæderne i hans Stift, og i hvor høj Grad Regeringen selv i de mindste Detailler greb ind i Kommunernes Liv og Virksomhed. Ikke længe efter at Brockenhuus havde fratraadt sit Embede, døde Formanden for Helsingørs eligerede Borgere, Erik Villads Lycke. Han havde

i 29 Aar været mellem Byens 16 Mænd og i mere end 20 Aar deres Formand. Ogsaa han havde altid med Nidkjerhed og Dygtighed varetaget sit Hverv og, som han selv siger i det Brev til Magistraten, hvori han ikkun 5 Uger før sin Død paa Grund af Sygelighed beder sig fritagen for sin Post som eligeret Borger, „med Lyst og Fornøjelse stedse søgt at vise sin borgerlige Skyldighed ved at bidrage noget til Byens Bedste“. Han opnaaede en Alder af 65 Aar og blev den 14de Maj begravet paa „den store Urtegaard“. Hans Eftermand som Formand for de eligerede Borgere blev Kjøbmand Jens Leerbech. Kort efter Erik Lycke døde en anden af Byens før omtalte Borgere, dens sidste af Magistraten udnævnte Maaler og Vrager, Jakob Wilde, en Broder til Borgmesteren, Justitsraad Tewis Wilde. Kort efter at han havde maattet fratræde sin tidligere Ejendom og Embedsbolig ved Toldboden (cfr. Program for 1872 under Aaret 1781), havde han paa en ved St. Olai Kirkegaard beliggende og forhen øde og ubeboet Plads bygget sig og beboet en Gaard*), for hvilken han ifølge den for nye Bygninger gjældende Sædvane havde erholdt nogle Aars Skatte- og Indkvarteringsfrihed. Wilde døde den 9de Juni, ligeledes i en Alder af 65 Aar, og blev den 13de samme Maaned begravet i St. Olai Kirke.

Den 15de Maj lod Jens Hellesen foretage en Taxationsforretning over sin Ejendom Bergmansdal. Vurderingssummen blev 5800 Rd., hvoraf Værdien af Teglgårdens Bygninger ansloges til 3000 Rd., og Værdien af dens 40 Tønder Land til de øvrige 2800 Rd.

I Skrivelse af 14de November 1786 havde Stiftamtmanden forlangt Oplysninger af Magistraten om alle offentlige Veje paa

*) Nu tilhørende Justitsraad, Toldkasserer Schmidts Enke.

Helsingørs Grund, om deres Længde, om de paa dem værende Broer og Stenkister, om Udredelsen af Omkostningerne ved deres Vedligeholdelse, og endelig om disse Veje ansaaes for almindelige Lande-, Amts- eller Herredsveje. Efter at Magistraten ved Hjælp af dertil egnede og paalidelige Mænd blandt Byens egne Borgere havde ladet foretage de fornødne Opmaalinger og Undersøgelser, afgav den under 19de Maj 1787 sit Svar. Ifølge dette vare de ompurgte Veje følgende:

- A. Vejen fra Byen til Hammermøllen. Dens Længde fra Lapporten til Byens Skjel var 4122 Alen, og der var paa denne Vej: 1. en Stenkiste udenfor Marienlyst's Jorder, 12 Alen lang og 1 Alen bred og dyb, hvorigjennem Springvandet løb til Marienlyst Have, og som det formentlig tilkom Marienlyst, der den Gang tilhørte Kronprindsen, at vedligeholde, og 2. en Bro, 6 Alen lang og 3 Alen bred, dels af Træ og dels af Sten, ved det saa kaldte Carl Sadelmagers Led, hvorigjennem Vandet lededes fra de tilgrændsende Jorder og Tørvemoser, og som det derfor formentlig tilkom disses Ejere at vedligeholde;
- B. Landevejen til Holbro Herred. Dens Længde fra Ny-Kirkegaards Port til Skjellet var 4452 Alen, og paa den fandtes 6 Stenkister: 1. en, 9 Alen lang, 3 Alen bred og $1\frac{1}{2}$ Alen dyb, som ledede Vandet fra Marken over Vejen; 2. en af samme Størrelse, som den forrige, og 3. en, 9 Alen lang og 3 Alen bred og dyb, der begge afledede Vandet fra den saa kaldte gamle Magistrats Mose; dernæst 4. en, 9 Alen lang og $1\frac{1}{2}$ Alen bred og dyb, 5. en, 6 Alen lang og $1\frac{1}{2}$ Alen bred og dyb, og endelig 6. en, 6 Alen lang og bred og 2 Alen dyb, hvilke alle tre afledede Vandet dels fra Skoven og dels fra de tilgrændsende Tørvemoser.

De 3 førstnævnte havde altid været vedligeholdte af Byen, hvorimod det maatte antages, at det tilkom Ejerne af de tilstødende Grunde at vedligeholde de 3 sidste;

- C. Ladegaardsvejen eller, som den da kaldtes, den gamle Landevej. Dens Længde fra Porten til Skjellet var 5624 Alen, og paa den fandtes 2 Stenkister: 1. en, 7 Alen lang, 4 Alen bred og $2\frac{1}{2}$ Alen dyb, hvorigjennem Vandet løb fra de kongelige Damme, og som derfor var bekostet af Amtet eller de kongelige Fiskerier, og 2. en, 6 Alen lang, 3 Alen bred og $1\frac{1}{2}$ Alen dyb, som ledede Vandet fra de tilgrændsende Jordejeres og Ladegaardens Jorder og var opsat paa disses Bekostning. Med Undtagelse af Stykket fra Byporten til den kongelige Dam, Spillepengedammen kaldet, var denne Vej fra Arilds Tid bleven vedligeholdt af Kronborg Amt;
- D. Korsvejen fra Marienlyst Have til den gamle Kongevej
Denne Vej var 1260 Alen lang;
- E. Snekkerstensvejen. Dens Længde fra Svingelporten til Byens Skjel var 3644 Alen, og paa den fandtes der 7 Stenkister: 1. en, som netop den Gang blev ombygget og udvidet for at Vandet fra den nye Landevej kunde faa Afløb derigjennem, 2. en, 9 Alen lang, $1\frac{1}{2}$ Alen bred og 1 Alen dyb af Træ opsat Rende til at aflede Vandet fra de tilgrændsende Jorder, 3. en 12 Alen lang, 2 Alen bred og $1\frac{1}{2}$ Alen dyb Stenkiste, hvor igjennem Spildevandet fra Byens offentlige Springvands Kilder havde sit Afløb, 4. en, 9 Alen lang, 6 Alen bred og 3 Alen dyb, 5. en, 6 Alen lang, 6 Alen bred og 3 Alen dyb, opsat og bekostet af Ejeren af første Teglgaard, 6. en, 6 Alen lang, 4 Alen bred og 3 Alen dyb, opsat og bekostet af Byen, og 7. en,

8 Alen lang, 4 Alen bred og 3 Alen dyb, opsat og bekostet af Ejeren af Kronborg Ladegaard. Af disse Stenkister vedligeholdes 1., 2., 4. og 6. af Byen, 3. af Vandkompagniet, og 5. og 7. af Teglgaardenes Ejere; og endelig

F. den i Aaret 1779 begyndte nye Landevej udenfor Svingelporten, som da nærmede sig sin Fuldendelse, men om hvis Beskaffenhed, Stenkister m. m. Magistraten ventede i sin Tid at modtage nøjagtig Underretning.

Hvad Udgifterne til samtlige Veje angik, bemærkede Magistraten, at der til Bestridelsen af disse ikke foretoges nogen særlig Repartition, men at Vejenes Vedligeholdelse paa billigst mulig Maade bekostedes af Byens almindelige Kasse.

Medens Klareringen af og Handelen med de igjennem Sundet gaaende Skibe var Helsingørs vigtigste Næringsvej, havde dens industrielle Virksomhed derimod ikke megen Betydning. Det første vedblev til stor Misfornøjelse for Byens indfødte Handlende for største Parten at være i Hænderne paa fremmede og især engelske Familier, og nye Firmaer oprettedes endnu hypigt af disse. Saaledes tog en Londoner, John Daniel Belfour, den 7de Juni Borgerskab som Kjøbmand i Helsingør, og den 20de November gjorde William Fenwick, en Søn af den engelske Generalkonsul, det samme og associerede sig med Agent Godenius's Enke. Omtrent paa samme Tid — den 27de Juli — nedlagde Hovedet for et gammelt helsingørsk Handelshus, Agent Conrad Hansen, en Søn af Etatsraad Johan Georg Hansen, paa Grund af en Sygelighed, som han vilde søge Hjælp for i Udlandet, sit Borgerskab og overdrog sin Forretning til Svogeren, forhenværende Konsul i Bordeaux Fritz de Liliendahl*). Hvad

*) Om den Hansenske og Liliendalske Slægt s. Program for 1870 under Aaret 1774.

Byens Fabrikvirksomhed angik, da indskrænkede den sig mest til egentlig Haandværksdrift, og dennes væsentligste Opgave var ligeledes nærmest Forsyningen af de paa Rheden ankrende Skibe. Derfor maatte da ogsaa Magistraten paa Stiftamtmandens Forespørgsel under 26de April svare ham, at der hverken i Helsingør eller dens Omegn fandtes Oliemøller eller Sæbefabriker, og senere under 12te September, at der vel i Helsingør var en Skibsanker-Smedie og en Reberbane, der begge tilhørte J. J. Claessen, men derimod intet Skibsværft, hvor enten store eller smaa Skibe kunde bygges. Endnu bestod vel Bregaards Sukkerraffinaderier, men andre Fabriker af nogen Betydning fandtes der ikke.

Den til Rettersted for militære Forbrydere benyttede Plads ved Helsingør havde „fra Arilds Tid“ været et bestemt Sted paa Grønnehave, hvor der i Almindelighed stod oprejst en Galge, snart kaldet Justits- og snart Vippegalgen. Da der i Juni Maa- ned 1787 skulde finde en Henrettelse Sted, og Forbryderens Lig efter Henrettelsen lægges paa Stejle, ønskede imidlertid Kommandøren for den kronborgske Bataillon, Major Barner, baade at befri de paa Grønnehave exercerende Soldater for det uhyggelige Syn, og desuden frygtede han for, at Skafottets Nærhed og den derfra. udbredte Lugt skulde have skadelig Indflydelse paa deres Sundhedstilstand. Han udbad sig derfor af Magistraten, at denne om muligt vilde anvise Garnisonen en anden Executionsplads, og lod, da hverken Magistraten eller de eligerede Borgere saae sig i Stand hertil, paa egen Haand Skafottet flytte ud til Lappen ved Natmandens Hus og lige overfor Marienlyst Have. Men herover klagede strax saavel Beboerne af Lappen som den daværende Slotsforvalter og Gartner paa Marienlyst, Mansa, der alle af samme Grunde som Major Barner vare enige

om ikke at ville taale Retterstedet i deres umiddelbare Nærhed. Magistraten understøttede Klagerne og anførte som en Hovedgrund for at beholde den gamle Plads, „at derved bedst kunde ognaaes Hensigten med slige Executioner, nemlig Afskyes Opvækkelſe hos de Efterlevende, efter som Stejlen der mere stod til Beskuelse baade for Militære og andre Forbigaaende og desuden for de igjennem Sundet Sejlene*) Da Stiftamtmanden ligeledes understøttede Lappeboerne, blev der igjennem Rentekammeret udvirket en Ordre, der forøvrigt først indløb midt i September, fra Generalitets og Commissariats Collegiet til den Højstkommanderende ved Helsingørs Garnison, at Skafottet og Stejlen strax skulde nedtages, det døde Legeme begravnes under samme af uærlige Slaver, og alle militære Executioner for Fremtiden foretages enten paa det altid forhen hertil benyttede Sted ved Justitsgalgen paa Grønnehave eller i Strandkanten lige ud for denne.

Ikke længe efter at det nye Vognmandslav var blevet oprettet, havde dets Medlemmer, „da det var bekjendt, at Lavget ikke kunde bestaa uden Tab, naar det ikke kunde nyde nogen Understøttelse til de ved Lavget erfordrende og holdende Heste“, igjennem Magistraten indgivet Ansøgning til Regeringen om, at der „i Forhold til hvad andre Vognmandslav i Landets andre Kjøbstæder var tillagt“, maatte overlades det nogle af de fra Overdrevet indtagne, nærmere ved Byen beliggende Inde-

*) Den sidste Grund maaske for at Fremmede derved kunde faa Syn for Sagn for at Lov og Ret ogsaa overholdtes her i Landet. — Den gamle Executionsplads paa Grønnehave og Stedet for den omtalte Galge var omtrent noget indenfor de nuværende Skydevolde. Natmandens Hus paa Lappen laa ved Enden af denne Forstad, omtrent hvor nu Marienlyst Badehotel ligger.

lukke og deriblandt den saa kaldte Hestens Mose. Saa længe Overdrevssagen imidlertid ikke var bragt i Orden, havde Ansøgningen maattet hvile, men Lavget havde dog ved gjentagne Paamindelser og Andragender sørget for, at den ikke døde hen. Men da den kongelige Skovpart (se ovenfor Pag. 20) i Sommeren 1786 var bleven udsondret fra Byens, da Skjellet mellem Byens og Amtets Overdrev derefter var blevet gjort færdigt, og da endelig en dertil beskikket Landmaaler Thorm i Løbet af Sommeren 1787 havde opmaalt og inddelt Byens Overdrev for derved at forberede dets Bortforpagtning, var Tiden ogsaa kommen for Afgjørelsen af Vognmandslavgets Ansøgning. Da Stiftamtmand Haxthausen derfor i September 1787 var i Helsingør, og Sagen var bleven forhandlet baade med Magistraten og de eligerede Borgere, afgjorde han den saaledes — Afgjørelsen lod han tilføre Raadstuprotopollen —, at, skjøndt Overdrevet vel var alle Byens Borgeres fælles Ejendom og ingen Del af det altsaa kunde overdrages enkelte af disse uden at forurette de andre, skulde dog Medlemmerne af Vognmandslavget, saa længe de forbleve i dette, paa Grund af de dem paa-liggende Rejser og den hermed forbundne Besværlighed kunne erholde 4 Tønder Land hver, i det Hele 64 Tønder Land, af det af Byens endnu uindtagne Overdrev, som laa paa dens nordre Side ved Saddelmagerleddet, afgiftsfrit for de første 3 Aar og for de næste 3 Aar mod en Afgift af 2 Rdlr. for Tønde Land, efter hvilken Tid der da maatte tages ny Bestemmelse om Afgiftens Størrelse, og saaledes endelig, at hver af disse 64 Tønder Land af Hensyn til Jordens ringe Beskaffenhed skulde beregnes til 21000 □ Alen i Stedet for til 14000. Med denne Afgjørelse var dog Vognmandslavget, der havde ansøgt om og ventet at erholde 6 Tønder Land til hvert af dets Medlemmer,

og det af Overdrevets bedre Jorder, ingenlunde tilfreds, og indgav derfor et nyt Andragende. De eligerede Borgere, hvis Betænkning atter blev indhentet, understøttede det tildels, og ved Resolution af 13de Oktober tilstod Stiftamtmanden derfor nu Lavget vel ikke et andet eller større Areal end det tidligere tilbudte, men derimod at det maatte erholde dette afgiftsfrit i 10 Aar, imod at det da selv besørgede det udmaalt og indhegnet og forpligtede sig til efter de nævnte 10 Aars Forløb at tilbagelevere Jorden uden nogen Erstatning for den derpaa anvendte Bekostning. Heller ikke med denne Resolution var Lavget imidlertid tilfreds, det fastholdt sin oprindelige Ansøgning, og Sagen gik derfor til Cancelliet. Dette resolverede da endelig, at Lavgets Ansøgning ikke kunde bevilges, men at det maatte have sit Forblivende ved Stiftamtmandens Afgjørelse.

Som ovenfor anført havde Landmaaler Thorm i Sommeren 1787 opmaalt og inddelt Byens Overdrev. Dermed var det langvarige Overdrevsspørgsmaal foreløbigt bragt til sin Afslutning, og man kunde nu omsider skride til Forpagtningsavktion. Den første Avktion afholdtes den 2den Oktober over lidt over 70 Tønder Land, men med Forbehold af den formentlige Ret, Teglværksejerne Lieutenant Lafont paa Ladegaarden og Jens Hellesen paa Bergmansdal gjorde Fordring paa til Lergravning overalt paa Overdrevet. Jorderne bortforpagtedes paa 6 Aar efter det af Thorm optagne Kort, og Forpagtningsafgiften skulde svares hver St. Hansdag til Byens Kasse, første Gang St. Hansdag 1788. Blandt de øvrige Betingelser var den, at Lejerne selv maatte skaffe sig Lukke og Fred uden Udgift for Byen, og der tilstodes dem, der tidligere paa egen Haand havde inddraget og benyttet enkelte Stykker af Overdrevet, 14 Dages Frist til at bortfjerne den derpaa udbragte Gjødning. De 70

Tønder Land vare inddelte i 12 Lodder, og af disse bortforpagtedes den første paa $9\frac{1}{8}$ Tønde Land til 5 Rdlr. aarlig for Tønde Land, den anden paa $8\frac{1}{2}$ Tønde til 5 Rdlr. 4 Mk., den tredie paa $7\frac{1}{2}$ Tønde til 3 Rdlr. 2 Mk., den fjerde paa $14\frac{1}{4}$ Tønde til 3 Rdlr. 4 Mk., den 5te paa $6\frac{7}{8}$ Tønde til 6 Rdlr. 2 Mk., den sjette paa $1\frac{1}{2}$ Tønde til 6 Rdlr. 12 Sk., den syvende paa $3\frac{3}{4}$ Tønde til 8 Rdlr. 5 Mk. 4 Sk., den ottende paa $4\frac{1}{4}$ Tønde til 7 Rdlr., den niende paa $3\frac{1}{2}$ Tønde til 5 Rdlr. 2 Mk. 4 Sk., den tiende paa $3\frac{1}{2}$ Tønde til 5 Rdlr. 2 Mk. 4 Sk., den ellefte paa $4\frac{3}{4}$ Tønde til 6 Rdlr. 1 Mk. og den tolvte endelig paa $3\frac{1}{8}$ Tønde Land til 3 Rdlr. 2 Mk. 6 Sk.

Den 7de November kom Kongen af Sverig, Gustav d. 3die, og Kronprinds Frederik af Danmark, ledsagede af Arveprindsen og Prindsen af Augustenborg, fra Fredensborg til Helsingør for samme Dag at tage over til Sverig. Arveprindsen og Prindsen af Augustenborg vendte om Aftenen tilbage til Fredensborg, medens Kongen og Kronprindsen, der bleve holdte tilbage ved det urolige Vejr, maatte overnatte paa Kronborg og først næste Morgen i en helsingørsk Mellemjolle kunde lade sig sætte over til Sverig. I Kronprindsens Følge var blandt Andre Gehejmeraad Bülow, og i Kongen af Sverigs flere svenske Kavallerer, som indlogeredes hos den svenske Generalkonsul Gløerfelt. Dette sidste gav Magistraten forøget Anledning til at understøtte den Klage, som den franske Konsul Brosseronde, der ejede og beboede en Gaard paa Stengaden, havde indgivet over en Kjøbmand A. Hvidt, fordi denne ved Siden af Konsulens Gaard og til Skade for denne for længere Tid siden havde ladet en ham tilhørende Ejendom nedrive uden igjen at bebygge den tomme Plads. Denne laa nemlig lige over for den svenske Konsulats-

gaard*), og omgivet som den var af et gammelt Plankeværk frembød den kun „et slet Prospect“, hvad der var saa meget mere uheldigt, som Kongen af Sverig selv, da han Aaret i Forvejen havde været paa Gjennemrejse i Helsingør, var traadt af i Konsulatsgaarden og der havde modtaget Besøg af Kronprindsen af Danmark. Magistraten havde alt flere Gange klaget saavel til Hvidt som til Prokurator Hansen paa Meulenberg, til hvem Hvidt paastod at have afhændet Pladsen, men havde Intet kunnet udrette. Den henvendte sig derfor nu til Stiftamtmanden, og denne resolverede da under 17de December, at vedkommende Ejer havde under en alvorlig Mulkt at skaffe Pladsen bebygget inden næstkommende Juni Maaned.

I Aaret 1787 var der af Byens 56 Jordejere blevet udsaaet 88 Tønder og 2 Skjepper Rug, 132 Tdr. 3 Skpr. Byg og 245 Tdr. 2 Skpr. Havre, og derefter indhøstet 408 Tdr. 2 Skpr. Rug, 785 Tdr. 1 Skp. Byg og 1170 Tdr. 3 Skpr. Havre. Det foregaaende Aar havde de tilsvarende Tal været: af Rug 88 Tdr. 4 Skpr. og 297 Tdr. 3 Skpr., af Byg 104 Tdr. 1 Skp. og 564 Tdr. 7 Skpr. og af Havre 181 Tdr. 3 Skpr. og 903 Tdr. 7 Skpr.

Priserne paa Kornvarer vare i Aaret 1784 fra 5 Rdlr. 1 Mk. til 6 Rdlr. 2 Mk. for en Tønde Hvede, fra 3 Rdlr. til 4 Rdlr. 4 Mk. for en Tønde Rug og fra 1 Rdlr. 4 Mk. til 3 Rdlr. for en Tønde Havre. En Tønde Ærter kostede mellem 4 Rdlr. og 5 Rdlr. 2 Mk., Kjød fra 5 Mk. til 8 Mk. Lispundet, Flesk fra 8 til 11 Mk. Lispundet, og en Tønde Smør fra 32 til 44 Rdlr.**)

Taxterne paa Kjød og Brød, som stadigt sattes og bekendt-

*) Nuværende praktiserende Læge Hansens Gaard paa Stengaden.

***) For de følgende 3 Aar findes Priserne ikke angivne.

gjordes af Magistraten for de paa Raadstuen opkaldte Oldermænd for Slagter- og Bagerlavget, vekslede i Aarene 1784—1787 saaledes: For Oksekjød mellem 5 og 8 Sk. Pundet, for Kalvekjød mellem 9 og 12 Sk., for Svinekjød mellem 8 og 10 Sk., for grønsaltet og røget Flesk mellem 10 og 14 Sk. og for Lammekjød mellem 5 og 6 Sk. Pundet. For 2 Sk. skulle Bagerne levere fra 7 til 9 Lod Melke-Franskbrød, fra 8 til 10 Lod Vand-Franskbrød, fra 8 til 10 Lod Hvedetvebakker, 13 Lod Simler, fra 25 til 33 Lod Rugbrød og fra 30 til 38 Lod Kouringer. I November 1787 kostede Havregryn 7 à 8 Sk. Ottingen, Byggryn 12 à 14 Sk. og Boghvedegryn 14 Sk. Øllet skulde Bryggerne levere til 10 Mk. Tønden for den ringere Sort og 14 Mk. Tønden for den bedre, kun Gradman maatte for sit hvide Øl tage 18 Mk. Tønden. Holstensk ævret Smør kostede til samme Tid 12 Sk. Pundet, og Taxten paa Brændevin af 6° Styrke var 18 Sk. Potten.

I Aaret 1784 havde Byens Indtægter været 8647 Rd. 13½ Sk. og dens Udgifter 9730 Rd. 4 Mk. 12 Sk. Under disse sidste henregnedes stedse Restancerne for de foregaaende Aar, for hvilke Kæmneren maatte staa i Forskud, men derimod optoges de Udgifter, der foraarsagedes ved det nye Landevejsanlæg og der, som før nævnt, bestredes ved særligt dertil optagne Laan, ikke i Kæmnerregnskaberne. I Aaret 1785 vare Indtægterne 8745 Rd. 1 Mk. 5 Sk. og Udgifterne 10383 Rd. 2 Mk. 12⁵/₆ Sk., og i Aaret 1786 Indtægterne 11393 Rd. 4 Mk. 3¹/₂ Sk. og Udgifterne 13440 Rd. 1 Mk. 13⁵/₆ Sk. Ifølge Kæmnerregnskabet for Aaret 1787 — det afleveredes først den 4de Decbr. 1790 af Justitsraad, Raadmand van Deurs paa Sønnens Vegne — vare Helsingørs Indtægter og Udgifter i dette Aar følgende:

Indtægt:

	Rkr	ŷ	ŷ	Rkr	ŷ	ŷ
1. Byskatten:						
a. Jordskyld	96	3	11			
b. Jordleje	18	4	„			
c. Leje af Slagterboderne..	15	„	„			
d. Leje af Byens Vognskure	31	„	„			
e. Fra Fiskere og andre Be-						
boere i Hornbæk	52	3	„			
f. Paalignet Byskat	1331	5	9			
	<hr/>			1545	4	4
2. Provincial Medici og Chirurdi Skat.				19	5	„
3. Indkvarterings Indtægter:						
a. 1127½ Portioner paaligede						
à 2 Mk. maanedlig.	4510	Rd.				
b. Hjælpeskat fra Skjelskør . . .	99	—				
c. Hjælpeskat fra Sorø	99	—				
d. Hjælpeskat fra Præstø	99	—				
e. Hjælpeskat fra Holbæk	3	—				
	<hr/>			4810	„	„
4. Brandhjælpen				800	3	5
5. Løgte- og Sprøjteskatten				245	4	13
6. Adskillige Indtægter:	Rkr	ŷ	ŷ			
a. Afgift af det sø- og land-						
værts indkomne Brænde . .	33	3	8			
b. For lidet beregnet Jordskyld						
fra forrige Aar	„	7	4			
	<hr/>			34	4	12
7. Delinkventskatten:						
a. Paalagt Byen at udrede for						
	<hr/>			Overføres	7456	4 2

	R ^{dt}	ŷ	ß
Overført	7456	4	2
Tiden fra 14. Decbr. 1777	R ^{dt}	ŷ	ß
til ultimo Decbr. 1784...	260	4	7½
b. Betalt Delinkventskat af Hil-			
lerød til Helsingør	118	3	12½
	<hr/>		
	379	2	4
hvoraf fragaaer som be-			
regnet til Indtægt i tidli-			
gere Kæmnerregnskaber..	170	„	15
	<hr/>		
		209	1 5
8. Indkomne Restancer fra de foregaaende Aar	2101	4	1
	<hr/>		
Summa	9767	3	8
	<hr/>		

Udgift:

1. Reparationer paa Byens Ejen-						
domme:	R ^{dt}	ŷ	ß	R ^{dt}	ŷ	ß
a. Raadhuset	24	4	14			
b. Sygehuset	38	2	10			
c. Jægergaarden (o: den for-						
rige Husargaard)	154	4	14			
	<hr/>			218	„	6
2. Byens aparte Reparationer:						
a. En ny Opstander	6	„	8			
b. For Byens ferske Spring-						
vand	8	„	„			
c. Brolæggeren	22	4	6			
	<hr/>			Overføres	36	4 14 218 „ 6

	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug
Overført	36	4	14	218	„	6
d. Reparationer ved Vandpo- sterne	18	„	„			
e. Til forskellige Tømrer- og Smederegninger	29	„	„			
f. Leveret Kjørsel	10	„	„			
	<hr/>			93	4	14
3. Lønninger til Kirkens Betjente:						
a. Sognepræsten, Hr. Pastor Schebye	155	5	„			
b. Kapellanen, Hr. Volckersen	72	3	„			
c. Organisten, Hr. Bruun . . .	91	„	„			
	<hr/>			319	2	„
4. Lønninger til Skolens Betjente:						
a. Rektor Treschow	10	5	9 $\frac{1}{2}$			
b. Femte-Lectie Hører	15	5	15			
c. Fjerde Lectie-Hører	15	5	15			
d. Tredie Lectie-Hører	15	1	14			
	<hr/>			58	1	5 $\frac{1}{2}$
5. Lønninger til Byens Betjente:						
a. Justitsraad Borgmester Wilde til Skrivematerialier og Brændsel	42	„	„			
b. Justitsraad Raadmand van Deurs's Løn som Raad- stuskriver	113	2	„			
c. Brændsel til samme	6	„	„			
d. Brændsel til Justitsraad Raad- mand Olrik	6	„	„			
	<hr/>			Overføres	125	2 „ 9 $\frac{1}{2}$
				689	2	9 $\frac{1}{2}$

	Sk	℥	ß	Sk	℥	ß
Overført	167	2	„	689	2	9½
e. Underfogdens Løn	44	„	„			
f. De eligerede Borgeres For- mand J. Leerbechs Dou- ceur og Skrivematerialier	43	2	„			
g. Løn til 2 Raadstutjenere.	48	„	„			
h. Den ene Raadstutjener for Raadhusets Renholdelse.	5	2	„			
i. Den anden Raadstutjener i Huslejhjælp	20	„	„			
k. Den danske Skoleholder .	30	„	„			
l. Stadsmusikanten	20	„	„			
m. Stadsadjutanten	10	„	„			
n. Taarnvægteren	53	2	„			
o. Løn til Byens 4 Kvarter- mænd	44	„	„			
p. Stadstambourerne	6	4	„			
q. Graveren for at renholde St. Olai Kirkegaard	3	„	„			
r. Natmanden for Raadstu- gaardens Renholdelse . .	5	2	„			
s. Skarpretterens Løn	16	„	„			
t. Løn til 2 Provincial Medici og en Kirurg	25	5	„			
u. Brændsel til Raadstuen og Gjældskommissionen . . .	26	1	13½			
v. Torvefogedens Løn	20	„	„			
Overføres	588	2	13½	689	2	9½

	R	Ɔ	β	R	Ɔ	β
Overført	588	2	13½	689	2	9½
x. Kæmneres Løn 80 Rd. og Skrivematerialier 10 Rd.	90	„	„			
	<hr/>			678	2	13½
6. Adskillige Udgifter:						
a. Brevporto	1	1	14			
b. Rentepenge til St. Olai Kirke af 1000 Rd.	40	„	„			
c. Til Justitsraad Wilde for Ud- gifter, foranledigede ved Overdrevssagens Ordning	50	„	„			
d. Brandstyr af Byens egne Bygninger	7	4	15			
e. Løgte- og Sprøjteskat af samme	4	1	„			
f. Vægterpenge af Sygehuset og Jægergaarden	2	1	„			
g. Hyrdeholdspenge for Aaret 1787	„	2	11			
h. Natmanden for at rense Raadstuskorstenene	2	„	„			
i. Natmanden for at bortføre en død Hest.	1	„	„			
k. Optrætning af en Rende- sten ved Svingelporten.	„	2	12			
l. Bortkjørsel af Urenligheder fra de offentlige Vand- kummer	„	5	„			
	<hr/>			Overføres	110	1 4 1367 5 7

	Rd	Ƴ	β	Rd	Ƴ	β
Overført	110	1	4	1367	5	7
m. Opsættelse og Nedtagelse tagelse af Byens sædvan- lige Rækværk.....	1	"	"			
n. Opsættelse af et Rækværk for den nye Vej.....	2	"	2			
o. Renholdelse af de offentlige Rendestene	27	3	14			
p. Lys til Raadstuen	1	"	"			
q. Landmaaler Thorm for Op- maalingen af Overdrevet	36	4	"			
r. Sammes 2 Assistenten ...	8	"	"			
s. Anlæggelse af en ny Vej til Skydebanen.....	187	4	8			
t. En ny Kæmnerprotokol..	3	3	10			
u. For megen opkrævet Næ- ringskat for Aaret 1786 og altsaa tilbagebetalt..	"	3	"			
				378	2	6
7. Løgte- og Sprøjtevæsenet:						
a. 9 Tønder Tran	184	3	"			
b. Reparationer ved Løgterne	48	5	14			
c. 2 Løgstolper	3	3	"			
d. Isning af Vandkummerne	2	5	12			
e. Smørelse af Sprøjteslan- gerne	4	"	"			
f. Bomuldsvæger og Lyse- penge	9	3	5			
				253	2	15
				Overføres	1999	4 12

Overført 1999 4 12

8. Lønninger ved Brandvæsenet:	R M	K	B
a. Brandinspektøren.....	24	"	"
b. 2 Brandadjutanter à 4 Rd.	8	"	"
c. Vægterinspektøren (3: Underfogeden).....	4	"	"
d. 1 Kommandersergent....	4	"	"
e. 1 Værkgesel 9 Rdl., 2 do. à 7 Rdl., 3 do. à 4 Rdl.	35	"	"
f. 2 Straalemestere à 3 Rdl., 1 do. 2 Rdlr.....	8	"	"
g. Justitsraad van Deurs som Brandretsskriver	10	"	"
	<hr/>		
		93	" "
9. Indkvarteringsudgifter:			
a. Den Kronborgske Bataljons, Jægerkorpsets og Artilleri-Detachmentets Indkvartering.....	3184	5	3
b. Udgifter ved det militære Sygehus og Jægerkorpsets Sygestue	390	5	7
c. Inspektion, Renholdelse og Service ved Jægergaarden.....	75	5	1
d. Adskillige Borgeres Tilgodehavende for Indkvartering fra foregaaende Aar	59	5	8
	<hr/>		
Overført	3711	3	3 2092 4 12

	Rd	Sk	B	Rd	Sk	B
Overført	3711	3	3	2092	4	12
e. Indkvarterings Hjelpekast						
til Hillerød	90	"	"			
f. Do. til Holbæk	10	"	"			
g. Do. til Roeskilde	7	1	$\frac{1}{2}$			
h. Do. til Korsør	"	4	$2\frac{1}{2}$			
i. Adskillige Udgifter (hvoriblandt 4 Rd. til Underfogeden for Indkvarteringsbillerter.	98	5	8			
	<hr/>			3908	1	14
10. Brandstyr				800	3	5
11. Frirejse Omkostninger				83	"	$1\frac{1}{2}$
12. Delinkventomkostninger (for en Betlers Overførelse til Sverig				"	4	"
13. Restancer:						
a. Restancer ifølge foregaaende Aars Kæmnerregnskab	2046	3	$10\frac{1}{3}$			
b. Restancer af Indkvartering og Byskat for 1787	713	"	1			
c. Do. for 1786	575	4	$8\frac{1}{2}$			
d. Do. for 1785	523	2	1			
e. Restancer af Byskat for 1784	318	2	1			
f. Do. for 1783	172	4	12			
g. Do. af 11 Marks Skatten	157	"	12			
h. Do. af Afgiften af Slagterboderne for 1785..	15	"	"			
	<hr/>			Overføres	4521	5 $13\frac{5}{8}$
				6885	2	$\frac{1}{2}$

	Rd.	Mk.	Sk.	Rd.	Mk.	Sk.
Overført	4521	5	13 $\frac{5}{6}$	6885	2	1 $\frac{1}{2}$
i. Restancer af Afgiften af Vagtbrændet for 1785 og 1786.....	42	2	„			
k. Do. af Delinkventomkost- ninger for Aarene 1777, 1778, 1779, 1780, 1784, 1785, 1786...	158	5	12 $\frac{1}{2}$			
l. Do. af Afgiften af det i Aaret 1787 sø- og land- værts indkomne Brænde	33	3	8			
m. Adskillige andre Restancer	133	1	6			
	<hr/>			4890	„	8 $\frac{1}{3}$
				<hr/>		
				Summa	11775	2 8 $\frac{5}{6}$
				<hr/>		

Udgiften oversteg saaledes Indtægten med et Beløb af 2007 Rd. 5 Mk. $\frac{5}{6}$ Sk., og for dette Beløb havde Justitsraad van Deurs maattet staa i Forskud paa sin Søns Vegne.

SKOLEEFTERRETNINGER.

AFGANGSEXAMEN 1872.

Den skriftlige Del af Prøven afholdtes den 15de, 17de, 18de og 19de Juni, og den mundtlige den 1ste, 2den og 3die Juli. Hr. Dr. philos. Heegaard var tilstede som Examenscommissair, og efter Indbydelse deltog i Censuren d'Hrr. Slotspræst Friedenreich i Dansk, Provst Heiberg i Historie, Pastor W. Nielsen i Geographi, Premierlieutenant Kyhle i Mathematik og Naturlære og Overlæge Müller i Naturhistorie.

De af Undervisningsministeriet givne skriftlige Opgaver vare følgende:

I Dansk.

1. Bunden Opgave:

At beskrive Forbindelsen imellem Nordsøen og Østersøen.

2. Fri Opgave:

Har Mennesket Pligter med Hensyn til dets Legeme?

I Tysk.

Det er bekjendt, at man plejer at kalde Slutningen af det femtende Aarhundrede de store geographiske Opdagelsers Periode, fordi Kundskaben om Verden og dens

Lande da i kort Tid blev overordentlig udvidet¹⁾). Imellem de Mænd, der herved udmærkede sig og vandt et berømt Navn, kan Ingen foretrakkes for Christopher Columbus, Opdageren af Amerika. Denne Mand var født i Genua; men da han hverken i sit Hjem eller andensteds havde fundet Hjelp og Understøttelse, drog han til Spanien, hvor Dronning Isabella og Kong Ferdinand gjorde ham det muligt at foretage den Opdagelsesrejse, hvortil han havde udkastet Planen, idet de udrustede tre smaa Skibe og gave ham Kommandoen²⁾ over dem. Han opdagede St. Domingo og andre vestindiske Øer og naaede Kysten af Fastlandet. Men han blev i Spanien behandlet utaknemmeligt, anklagedes og kastedes i Fængsel og døde tilsidst fattig og forladt.

1) udvide, erweitern. 2) Kommando, Befehl.

I Engelsk.

Da Edvard den Tredie, Konge af England, efter en lang Belejring havde indtaget Calais, som dengang tilhørte Englænderne, men havde gjort Oprør, befalede han, forbitret over Frafaldet¹⁾ og den langvarige Modstand, at sex af de mest anselige Borgere skulde henrettes²⁾, idet han overlod Indbyggerne at vælge Offrene³⁾ og fremstille dem for ham. Da Beboerne, slagne af Skræk, vægrede sig ved at gjøre et Valg, tilbød Eustace de St. Pierre, en Borger af første Rang, som havde taget stor Del i Byens Forsvar, sig selv til at være een af de sex. Dette Høisind⁴⁾ vakte saadan Beundring, at fem andre fulgte hans Exempel. Disse sex Mænd førtes barfodede,

med Strikker⁵⁾ om Halsen, til Kongen, overrakte ham Stadens Nøgler og ventede deres Skjæbne. Men da den engelske Dronning blev underrettet om deres heltemodige Opførsel, kastede hun sig for Kongens Fødder, idet hun bad ham benaade dem, og Kongen gav efter for hendes Bønner og for den Beundring, som han selv ikke kunde negte⁶⁾ de brave Mænd.

1) Frafald, insurrection. 2) henrette, put to death. 3) Offer, victime.

4) Højsind, generosity. 5) Strikke, halter. 6) negte, refuse.

I Geometri.

I en retvinklet Trekant ere Katheterne a og b . Der forlanges Siden s af en ligesidet Trekant af samme Indhold.

Til Exempel sættes $a = 333$ Fod, $b = 148$ Fod. Siden s forlanges i Fod med 2 Decimaler.

I Arithmetik.

I en Sparekasse, der beregner $4\frac{1}{2}$ Procent helaarlig Rente, have A og B indskudt Kapitaler, der voxe ved Rente og Rentes Rente. A har gjort 3 Indskud, nemlig 100 Rd. for 40 Aar siden, 200 Rd. for 25 Aar siden og 400 Rd. for 10 Aar siden. B har kun gjort eet Indskud, nemlig 500 Rd. Naar nu begge Kapitaler for Øjeblikket have naaet samme Størrelse, hvor længe har da B's Kapital staaet?

I geometrisk Tegning.

Man tegner først en retvinklet og ligebenet Trekant. Denne forvandles ved geometrisk Konstruktion til en ligesidet Trekant af samme Indhold.

I Regning.

En Mand køber 1000 Tdr. Korn, som han bortsender tilsøes. Hans samlede Udgift udgjør 5 Rd. 38 Sk. for Tønden.

7 Procent af Ladningen kastes overbord i en Storm.

27 Procent af Ladningen forringes ved Søskade og sælges med 26 Procent Tab.

46 Procent af Ladningen sælges med 22 Procent Vinding.

Resten af Ladningen sælges med $19\frac{1}{2}$ Procent Vinding.

Hvor mange Procent vinder han paa det hele Foretagende.

Af de 6 Disciple, som havde indstillet sig til Prøven, forlod en samme efter Afslutningen af den skriftlige Del. De øvrige 5 bestode Examen med følgende Karakterer:

J. H. V. Brammer.	g.	Dansk.
K. Hansen	mg.	Tydsck.
V. L. Johannsen . .	mg.	Engelsk.
J. D. Tvede	g.	Fransk.
H. B. Wright	g.	Historie.
	mg.	Geographi.
	ug.	Geometri.
	ug.	Arithmetik.
	mg.	Naturlære.
	mg.	Naturhistorie.
	mg.	Skrivning og Tegning
	45	Points.
	55	
	79	
	80	

SKOLENS DISCIPLE.

Ved Udgangen af forrige Skoleaar talte Skolen 77 Disciple. Til den 23de August indmeldtes 10, og ved det nye Skoleaars Begyndelse var Skolens Elevantal altsaa 87. I Løbet af Aaret udtraadte 8 og indmeldtes 3, og Skolen har saaledes nu (i Juni Maaned) 82 Disciple.

Disses Navne (Fædrener ere tilføjede i Parenthes, og Fornavnene kun fuldstændigt anførte for de nye Disciple) ere følgende:

Sjette Klasse.

(Gjennemsnitsalder ved Skoleaarets Udgang: 15 $\frac{1}{4}$ Aar.)

- a. **P. M. S. Galschiøt* (Doktor Galschiøt). *Hans Heinrich Dithmer* (Proprietair Dithmer til Klostermosegaard).

Disse 2 Disciple ville i Aar indstille sig til Afgangsprøven.

- b. **A. J. C. Wolstrup* (afd. Toldkontrollør Wolstrup). *H. O. G. Ellinger* (Stabshornist Ellinger). *J. M. Knox* (Prokurator Knox). *A. F. J. Mehren* (Konsul J van Mehren). *M. Rasmusen* (Kontorist Rasmusen). **C. O. G. Åhman* (Kjøbmand Åhman). *H. A. Recke* (Kapitain von der Recke). *J. M. C. Høyrup* (Kjøbmand Høyrup). *J. W. Sørup* (Kjøbmand Sørup). *A. Wright* (Kjøbmand Wright).

Femte Klasse.

(Gjennemsnitsalder: 14 $\frac{1}{9}$ Aar.)

H. Rohde (Premierlieutn. og Garvermester Rohde). *Poul Sehested Harald Larsen* (Capitain Larsen). *F. V. S. Reiffenstein* (Kjøbmand Reiffenstein). *H. L. Svendsen*

(Kjøbmand V. Svendsen). *L. O. Grossmann* (Bundtmager Grossmann). **G. C. L. Garrigues* (afd. Kjøbmand Garrigues). *O. Gulbrandsen* (Kjøbmand Gulbrandsen). *J. C. G. Brammer* (Kjøbmand Brammer). *J. F. Stricker* (Capitain og Kjøbmand Stricker). *C. F. R. Petersen* (afd. Proprietær Petersen). *G. F. Dithmer* (Broder til Nr. 2 i VI A.). *F. G. Schiern* (Proprietær Schiern) *O. Løve* (Brandmajor og Skibsbygmester Løve. *J. F. Mehren* (Broder til Nr. 4 i VI B.).

Fjerde Klasse.

(Gjennemsnitsalder: 13 $\frac{1}{4}$ Aar.)

C. M. Hansen (Doktor Hansen). *G. G. I. Donatzky* (Bogtrykker Donatzky). *J. E. S. Andersen* (Capitain og Konsul Andersen). **C. E. F. Holm* (Capitain Holm). *A. V. Kjerulff* (Jernstøber Kjerulff). *C. V. Hømm* (Saldelmager Hømm i Kjøbenhavn). *J. W. Rasmussen* (afd Kjøbmand Rasmussen). *S. O. E. Christensen* (Restauratør Christensen). *O. E. C. Riisberg* (Capitain og Smedemester Riisberg). *C. J. Svedstrup* (Lieutenant Svedstrup). *C. T. Johannsen* (Capitain Johannsen). *P. Petersen* (Plejefader: Oversergent Müller).

Tredie Klasse.

(Gjennemsnitsalder: 11 $\frac{1}{4}$ Aar.)

M. Godskesen (Toldkontrollør Godskesen). *V. L. Dreyer* (Konsul Dreyer). *G. Gjødese*n (Capitain Gjødese). *E. C. Grossmann* (Broder til Nr. 5 i V). *E. P. V. Svendsen* (Assuranceagent Svendsen). *A. J. Lassen* (Rektor Lassen). *G. C. E. Renouard* (Translatør og Telegrafist Renouard). *H. Willumsen* (Uhrmager Wil-

lumsen). *Christian Georg Steen* (Blikkenslagermester Steen). *A. H. P. Steenberg* (Apotheker Steenberg). *W. E. E. Lund* (afd. Kjøbmand Lund). *Johan Steen* (Tømmermester Steen). *J. P. S. Hansen* (Kjøbmand Hansen). *D. Møller* (Prokurator Møller). *E. L. Mehren* (Broder til Nr. 4 i VI.B.). *C. J. L. Rasmussen* (Broder til Nr. 7 i IV.). *C. Willumsen* (Broder til Nr. 8). *C. C. E. Matthiessen* (Doktor Matthiessen i Hellebæk). *A. F. C. Greffenberg* (Restauratør Greffenberg). *S. V. Dithmer* (Broder til Nr. 2 i VI.A.). *G. A. Gradman* (Konsul C. Gradman). *C. E. H. Sørensen* (Kjøbmand Sørensen).

Anden Klasse.

(Gjennemsnitsalder: 11¹/₄ Aar.)

Peter Louis Holm Jørgensen (Overlæge Jørgensen). *Peter Carl Petersen* (Forpagter Petersen til Kvistofte i Sverig). *E. Møller* (Broder til Nr. 14 i III.). *W. L. Reiffenstein* (Broder til Nr. 3 i V.). *H. L. E. S. Garrigues* (Broder til Nr. 6 i V.). *P. Svendsen* (Slagtermester Svendsen). *C. L. Stricker* (Broder til Nr. 9 i V.). *G. V. C. Jessen* (Kjøbmand Jessen). *V. Rohde* (Broder til Nr. 1 i V.). *C. V. O. Rossini* (Kjøbmand Rossini). *C. G. R. Ellinger* (Broder til Nr. 2 i VI.B.). *C. M. Tvede* (Capitain og Brændevinsbrænder Tvede). *F. N. Dithmer* (Broder til Nr. 2 i VI.A.). *Carl Vilhelm Møller* (Oversergent Møller). *C. O. Jacobsen* (Slagtermester Jacobsen i København).

Første Klasse.

(Gjennemsnitsalder: 10 Aar.)

Niels Peter Christian Hansen (Lods Hansen). *Poul*

Møller (Broder til Nr. 14 i III.). *N. A. Kjædebye* (Oversergent Kjædebye). *Victor Carl Riisberg* (Broder til Nr. 9 i IV.) *Romeo Georg Christian Ellinger* (Broder til Nr. 2 i VI.n.). *Ernst Johan Julius Gundelach* (Politibetjent Gundelach). *Frederik Victor August Sophus Matzen* (Restaurateur Matzen).

De med * betegnede Disciple have været holdte i Skolen ved Understøttelse af „Den borgerlige Forening til Realkundskabers Udbredelse“.

DEN UGENTLIGE TIMEFORDELING.

Klasse	I.	II.	III.	IV.	V.	VI. A-B.
Religion	3	2	2	2	2	
Historie	2	2	2	2	2	3-3.
Geografi	2	2	2	2	2	2-2.
Dansk	6	5	4	3	3	3-3.
Tydsks	5	4	4	3	3	3-3.
Engelsk	n	4	3	3	3	3-3.
Fransk	n	n	4	4	2	4-4.
Regning	5	4	4	3	2	2-2.
Arithmetik	n	n	n	n	3	2-2.
Geometri og geom.Tegning	n	n	n	4	4	4-4.
Naturhistorie	2	2	2	2	2	2-2.
Physik og Chemi	n	n	n	n	n	4-4.
Skrivning	5	5	3	2	2	n-n
Tegning	2	2	2	2	2	n-n
Sang	2	2	2	2	2	2-2.
Gymnastik	2	2	2	2	2	2-2.
	36	36	36	36	36	36

Fagenes Fordeling har været følgende:

- Rektor: Historie i samtlige Klasser, Geographi i IV., V., VI.,
- Hr. C. Franck: Religion i I., II., III., Geographi i I., II., III., Regning i samtlige Klasser.
- Translatør og Sproglærer Jørgensen: Engelsk i hele Skolen, Tydsk i I., II.
 - Cand. phil. Kiær: Dansk i hele Skolen, Religion i IV., V.
 - Cand. polyt. Monrad: Matematik, Naturlære og Naturhistorie i hele Skolen (har tillige Inspectionen paa Skolen).
 - Cand. phil. Müller: Fransk i hele Skolen, Tydsk i III., IV., V., VI.
 - Maler Damm: Tegning i samtlige Klasser
 - Premierlieutenant Larssen: Skrivning og Gymnastik.
 - Musiklærer Wilhelmi: Sang.
-

De i Skoleaaret gennemgaaede Pensa ere følgende :

Dansk.

- VI. Stykker af nyere danske Forfattere, fornemlig Heiberg, Chr. Winther og Paludan Müller, ere læste, og hertil er givet en kort Udsigt over den danske Literatur. Klassen har desuden lært den græsk-romerske Gudelære efter Dorph. En Stil (Opgaver af blandet Indhold) er skreven om Ugen.
- V. Dansk Læsebog af Winkel Horn og Borchsenius er tilligemed Fortællinger af Blicher og Andersen benyttet til Oplæsning. Grammatiken er mundtlig repeteret og indøvet ved Analysen. En Stil (af historisk eller beskrivende Indhold) er skreven om Ugen.
- IV. Dansk Læsebog af Winkel Horn og Borchsenius er benyttet til Oplæsning og Analyse. Bojesens Grammatik er gennemgaaet, repeteret og indøvet. En Stil (Gjengivelse af et forelæst Stykke) er skrevet om Ugen.
- III. Winkel Horn og Borchsenius's Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Bojesens Grammatik indtil „Forskjellige Arter og Sætninger“ ere Hovedstykkerne gennemgaaede og indøvede. Vers ere lærte udenad efter Holst's „Smaadigte“. En Stil (Gjengivelse af en lille Fortælling) er skreven om Ugen.
- II. Borgens og Rungs „Danske Læsebog“, 2det Cursus, er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Bojesens Grammatik er især Afsnittet om Verberne og Pronominerne gennemgaaet. Vers ere lærte udenad efter Holst's „Smaadigte“. En Stil er skreven om Ugen efter Dictat.

- i. Borgens og Rungs „Danske Læsebog“, 2det Cursus, er benyttet til Stavning, Oplæsning og Gjenfortælling af det Læste. Taledelene ere indøvede. Af Holst's Smaadigte ere nogle lærte udenad. To Stile ere skrevne om Ugen efter Dictat.

Tydsck.

- VI. Hjorts tyske Læsebog Pag. 251—329 og Schillers „Vilhelm Tell“. M. Funcks tyske Syntaxis. Af Lorentzens tyske Stiløvelser ere omtrent 40 Sider oversatte mundtligt, og en Stil er skreven om Ugen
- V. Af Hjorts Læsebog er læst Pag. 113 - 152. Efter Simonsens tyske Grammatik er læst hele Formlæren, og desuden Funcks tyske Syntaxis. I hver Uge er skreven en Stil efter Jürs og Rungs Materialier.
- IV. Af Hjorts Læsebog er læst Pag. 70 - 113. Efter Simonsens Grammatik er læst Alt om Pronominerne, Adjectiverne og Verberne, og af Jürs og Rungs Materialier ere i en Time om Ugen adskillige Stykker omkring i Bogen oversatte dels mundtligt og dels skriftligt.
- III. Af Hjorts Læsebog er læst Pag. 20—74, og af Formlæren er læst Adjectivernes og Substantivernes Declination, Pronominerne, Talordene og Verberne. En Time om Ugen er bleven anvendt til mundtlig Stiløvelse.
- ii. Tydsck Læsebog af Geill er læst Pag. 50—148. Af Grammatiken er lært Artiklen, Substantivet, Adjectivet, Talordene, Pronominerne samt Hjelpeverbernes og det regelmæssige Verbums Conjugation.

- I. Af Tydsk Læsebog af Geill er læst første og andet Afsnit, Pag. 50—129, og af Digtene ere enkelte lærte udenad.

Engelsk.

- VI. har læst „Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter til Brug i Skolernes øverste Klasser“ af Listov, 1ste og 2det Hefte. Hele Mariboers Grammatik er bleven repeteret, og en Stil er skreven om Ugen.
- V. Af „Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter til Brug i Skolernes øverste Klasser“ af Listov er læst første Hefte og desuden hele Mariboers Grammatik. Hver Uge er en Time bleven anvendt til skriftlig Oversættelse efter Listovs Stiløvelser, 2den Afdeling.
- IV. Af 1ste Afdeling af Listovs „Engelske Læsestykker og Stiløvelser“ er læst Pag. 1—55 og af Mariboers Grammatik Formlæren, og hver Uge er en Stil skreven efter Diktat eller efter Listovs Stiløvelser, 1ste Afdeling.
- III. Af Listovs „Ledetraad til Brug ved den første Undervisning i Engelsk“ er læst 2den Afdeling, af Mariboers Grammatik Formlæren undtagen de uregelmæssige Verber.
- II. Listovs „Ledetraad til Brug ved den første Undervisning“ i Engelsk, 1ste Afdeling, er læst, og Hjælpeverbernes og det regelmæssige Verbums Conjugation gjennemgaaet mundtligt.

Fransk.

- VI. Hele Klassen har læst Borrings „Album littéraire“,

Pag. 51—91, 252—260, 280—308, 315—356. Efter Abrahams's Grammatik er læst Syntaxis. En Stil er i Reglen skreven hver anden Uge.

- V. Af Lassens franske Læsebog er læst Pag. 51—100. Efter Abrahams's Grammatik er læst hele Formlæren. og dels mundtligt dels skriftligt ere Stykker oversatte af 1ste Afdeling af Borrings Stiløvelser.
- IV. Af Lassens franske Læsebog er læst Pag. 145—223. Kjønnen, Tallet, Adjectivernes Comparison, Talordene, Pronominerne og Verberne (de regelmæssige og uregelmæssige) ere lærte efter Abrahams's Grammatik. Mundtligt ere oversatte Stykkerne 7—49 efter Borrings Stiløvelser.
- III Hele Lassens franske Læsebog for Begyndere er gennemgaaet. I Grammatik er lært Hjelpeverbernes og de regelmæssige Verbers Conjugation. Af Borrings Stiløvelser ere mundtligt oversatte Stykkerne 1—30.

Religion.

- V. Luthers Catechismus ved Balslev er læst fra § 106—ud samt repeteret forfra, Assens's større Bibelhistorie fra Pag. 178 og ud. Psalmer ere lærte udenad.
- IV. Luthers Catechismus ved Balslev, § 66 til § 105. Af Assens's Bibelhistorie er læst det nye Testamente forfra til Pag. 178. Psalmer ere lærte udenad.
- III. Luthers Catechismus ved Balslev, forfra til § 77. Af Assens's Bibelhistorie er læst det gamle Testaments 5 første Afsnit. Psalmer ere lærte udenad.
- II. Luthers Catechismus ved Balslev, første Hovedstykke. Af Balslevs Bibelhistorie er læst det nye Testamente,

Apostelhistorien og den kortfattede Kirkehistorie. Psalmer ere lærte udenad.

- I. Af Balslevs Bibelhistorie er læst det gamle Testamente og desuden Luthers lille Catechismus. Psalmer ere lærte udenad.

Historie.

- VI. Den nyere Historie fra 1789 efter Bohrs mindre Lærebog, og Danmarks Historie efter Allens mindre Haandbog. Øverste Afdeling har desuden repeteret alt det tidligere Læste.
- V. Den nyere Historie fra Reformationen til 1789 efter Bohrs mindre Lærebog.
- IV. Middelalderens Historie efter samme Lærebog.
- III. Oldtidens Historie efter samme Lærebog.
- II. Middelalderens og den nyere Tids Historie efter Ingerslevs fragmentariske Historie.
- I. Oldtidens Historie efter samme Lærebog.

Geografi.

- VI. Hele Geografien er bleven repeteret efter Rimestads mindre Lærebog.
- V. Danmark, Mellemeuropa og den græsk-tyrkiske Halvø, samt Indledningen til Geografien, efter samme Lærebog.
- IV. Nord- og Vesteuropa, den spanske og italienske Halvø efter samme Lærebog.
- III. De 4 fremmede Verdensdele efter samme Lærebog.
- II. Asien og Afrika efter samme Lærebog.
- I. Europa efter Begyndelsesgrundene af Geografien ved Løfler.

Mathematik.

- VI.A. Hele Steens Geometri. Steens elementaire Arithmetik og Algebra.
- B. Steens Geometri fra § 138 til § 195. Steens elementaire Algebra til § 4.
- V. Steens Geometri til § 138 og hele Steens elementaire Arithmetik.
- IV. Steens elementaire Arithmetik er læst til § 4. VI. og V. have i Gjennemsnit havt 3—5 skriftlige Opgaver at besvare om Ugen, dels i Hjemmet, dels paa Skolen. I samtlige 3 Klasser er hele Simesens geometriske Tegnelse gennemgaaet i de geometriske Tegnelimer, og VI.A. har tillige tegnet de fleste af de i Johnsons Lærebog givne Opgaver i Projections-tegning.

Regning.

- VI. Omvendt og sammensat Reguladetri, Procent-, Delings-, Rentes- og Vexelregning. Ældste Afdeling har tillige stadig havt Øvelser i Logarithmers Anvendelse ved Rentesregning osv.
- V. Omvendt og sammensat Reguladetri samt Procent-, Delings- og Vexelregning.
- IV. Reguladetri i hele Tal og Brøk, omvendt og sammensat Reguladetri, samt lidt Delings- og Procentregning.
- III. Brøkgregning og lettere Reguladetrykker.
- II. Af C. Hansens Regnebog er gennemgaaet Slutningen af 1ste og Begyndelsen af 2den Del. Klassen har tillige gennemgaaet Slutningen af Femmers Hovedregningsopgaver i hele Tal.

- I. Af C. Hansens Regnebog er gennemgaaet 1ste Del, og i Hovedregning af Femmers Opgaver de 4 Regningsarter i hele, ubenævnte og benævnte Tal.

Naturlære.

- VI. Øverste Afdeling har læst og repeteret hele Physiken efter Holtens Lærebog, med Undtagelse af Lyslæren og enkelte Stykker. Anden Afdeling har efter samme Lærebog læst og repeteret forfra til Pag. 107. Øverste Afdeling har efter Hoyers Lærebog læst og repeteret hele Chemien, anden Afdeling Metalloiderne.

Naturhistorie.

- VI. Begge Afdelinger have repeteret Planterigets Naturhistorie efter Vaupells Lærebog, og øverste Afdeling tillige Dyrerigets efter Lützens lille Lærebog.
 - V. Hvirvel-, Led- og Bløddyrene efter Lützens lille Lærebog.
 - IV. Planterigets Naturhistorie efter Vaupells Lærebog, fra de blomsterbærende Planter og ud.
 - III. Planteriget efter Vaupells Lærebog, til 10de Capital.
 - II. Led- og Bløddyrene efter Lützens lille Lærebog.
 - I. Hvirveldyrene, dels efter Lützens lille Lærebog, dels efter mundtligt Foredrag.
-

Følgende Bøger ere bestemte til at bruges i det kommende Skoleaar i de forskjellige Klasser:

- VI. Dansk Læsebog ved Winkel Horn og Borchsenius. Tortsens Literaturhistorie. Bojesens danske Grammatik. Hjorts tyske Læsebog. Simonsens tyske Formlære. Kortfattet tydsk Syntaxis af M. Funch. Lorentzens tyske Stiløvelser. Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter til Brug i Skolernes øverste Klasser af Listov, 2det Hefte. Engelske Stiløvelser af Listov, 2den Afdeling. Mariboe: Engelsk Formlære. Album littéraire, Kjøbenhavn. Borrings franske Stiløvelser. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien. Allens Lærebog i Danmarks Historie. Rimestads mindre Geografi. Steens Geometri. Steens elementaire Algebra. C. Hansens Regnebog for Seminarier og højere Realskoler. Holtens Physik (2den Udgave). La Landes Logarithmetabeller. Hoyers Chemi. Vaupells Plante- og Naturhistorie. Lützens Zoologi (den lille).
- V. Dansk Læsebog ved Winkel Horn og Borchsenius. Bojesens danske Grammatik. Hjorts tyske Læsebog. Simonsens tyske Formlære. Kortfattet tydsk Syntaxis af M. Funck. Jurs's og Rungs Materialier til Brug ved mundtlig og skriftlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk, Kjøbenhavn 1863. Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter til Brug i Skolernes øverste Klasser af Listov, Kjøbenhavn 1868, 1ste Hefte. Engelske Stiløvelser af Listov, 2den Afdeling. Mariboe: Engelsk Formlære. Lassen: Fransk Læsebog i to parallelle Afdelinger. Borrings Stiløvelser. Assens's større Bibelhistorie. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshisto-

- rien, 2den Afdeling. Rimestads mindre Geografi. Steens Geometri. Steens elementaire Arithmetik. C. Hansens Regnebog for Seminarier og højere Realskoler. Vaupells Planterigets Naturhistorie, udgiven af Grønlund. Lützens Zoologi (den lille).
- IV. Dansk Læsebog ved Winkel Horn og Borchsenius. Bojesens danske Grammatik. Hjorts tyske Læsebog. Geill: Praktisk Vejledning til at lære det tyske Sprog. Engelske Læsestykker og Stiløvelser af Listov, 1ste Afdeling. Mariboe: Engelsk Formlære. Lassen: Fransk Læsebog i to parallelle Afdelinger. Borrings Stiløvelser Assens's større Bibelhistorie. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien, 1ste Afdeling. Rimestads mindre Geografi. Vaupell: Planterigets Naturhistorie, udgiven af Grønlund. Steens elementaire Arithmetik. C. Hansens Hoved- og Tavle-regningsopgaver, 3die Del.
- III. Dansk Læsebog ved Winkel Horn og Borchsenius. Holst's Smaadigte til Udenadslæsning. Bojesens danske Grammatik. Hjorts tyske Læsebog. Simonsens tyske Formlære. Geill: Praktisk Vejledning til at lære det tyske Sprog. Ledetraad til Brug ved den første Undervisning i Engelsk af Listov, 2den Afdeling. Mariboe: Engelsk Formlære. Lassen: Fransk Læsebog for Begyndere. Borrings Stiløvelser. Assens's større Bibelhistorie. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien, 1ste Afdeling. Rimestads mindre Geografi. Vaupell: Planterigets Naturhistorie (ny Udgave 1866 ved Grønlund). C. Hansens Hoved- og Tavleregningsofgaver, 3die Del.

- II. Dansk Læsebog af Borgen og Rung, 2det Cursus. Holst's Smaadigte til Udenadslæsning. Geill: Praktisk Veiledning til at lære det tyske Sprog. J. Lilstov: Ledetraad til Brug ved den første Undervisning i Engelsk, 1ste Afdeling. Maribo's engelske Formlære. Balslevs Bibelhistorie. Ingerslevs fragm. Historie. De første Begyndelsesgrunde af Geografien ved Løffler. Lützens Zoologi (den lille). C. Hansens Tavleregningsopgaver, 2den Del. Femmers Hovedregningsopgaver, 2den Del.
- I. Dansk Læsebog af Borgen og Rung, 2det Cursus. Holst's Smaadigte til Udenadslæsning. Geill: Praktisk Veiledning til at lære det tyske Sprog. Balslevs Bibelhistorie. Ingerslevs fragm. Historie. De første Begyndelsesgrunde af Geografien ved Løffler. Lützens Zoologi (den lille). C. Hansens Begnebog, 1ste Del. Femmers Opgaver i Hovedregning, 1ste Del.

Anm.: Enhver Discipel maa være i Besiddelse af en Tavle og de fornødne Skrive- og Tegnebøger til Brug paa Skolen, samt af et Atlas til Brug i Hjemmet, og Disciplene i de øverste Klasser tillige af et Tegnebestik, en Trekant af Træ og en kort Trælineal.

Mandagen den 14de Juli Kl. 10 meddeles Klasseopflytningerne. Samme Dag Kl. 11 prøves de Elever, som ønskes optagne i Skolen fra det nye Skoleaars Begyndelse. — Sommerferien begynder Tirsdagen den 15de Juli, og Undervisningen i det nye Skoleaar Fredagen den 15de August.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes Enhver, der interesserer sig for Skolen, navnlig Disciplenes ærede Forældre og Værger.

HELSINGØR, i Juni 1873.

V. LASSEN.

